

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 29 Volume: 7 Issue: 29

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÜÇ NAZİRE MECMUASINDAN HAREKETLE MUHİBBİ'NİN DİVÂNINDA BULUNMAYAN ŞİİRLERİ

THE POEMS NOT BEING IN THE DIWAN OF MUHİBBİ FROM THE POINT OF THREE NAZİRE COLLECTIONS

Kamil Ali GIYNAŞ*

Öz

Şiir mecmuaları, umumiyetle aynı veya birbirine yakın yüzyıllarda yaşamış birçok şairin şiirlerini bir arada bulunduran önemli eserlerdir. Bunlar, yazıldıkları dönemdeki edebiyat beğenisini vermeleri, şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerini içermeleri, tezkirelerde adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva etmeleri, divanı olmayan ya da bilinmeyen bir şairin şiirlerini tespit etmeleri bakımından edebiyat tarihimiz için değerli kaynaklardır. Şiir mecmualarının bir işlevi de şairlerin divanlarında yer almayan kimi şiirleri ihtiva etmeleridir.

Muhibbî Divânı Klasik Türk Edebiyatı'nda en hacimli divanlardan birisidir. Bu yazıda Klâsik Türk Edebiyatı için çok önemli olan üç nazire mecmuası Câmî'ü'n-nezâ'ir, Mecma'u'n-nezâ'ir ve Pervâne Bey Mecmuası'nda bulunan; ancak Muhibbî'nin Divânı'nda yer almayan şiirler tespit edilmiş ve şiirlerin metinlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Nazire Mecmuası, Pervâne Bey Mecmuası, Câmîü'n-nezâ'ir, Mecma'u'n-nezâ'ir, Muhibbî, Muhibbî Divânı.

Abstract

The poetry collections are valuable documents comprising the poems of many poets who were alive in the same or near centuries. The factor making nazires important and valuable is that the nazires carry the features of important information related the history of literature over time. These collections have many contributions to our history of literature since they indicate the fancies of their era and influences among poets and, besides, they exhibit hundreds of poems of many poets whose names are not available in other sources. Important sources for the history of literature as a function of the poetry collections containing poems by poets who are not included in diwans.

Muhibbî's Diwan is one of the most voluminous diwan at Classical Turkish Literature. In this article, the poems which are not being the diwan of Muhibbî identified and giving in to text of poems from the point of Câmîü'n-nezâ'ir, Mecmau'n-nezâ'ir and The Collection of Pervâne Bey.

Keywords: Collection, Nazire Collections, The Collection of Pervâne Bey, Câmî'ü'n-nezâ'ir, Mecma'u'n-nezâ'ir, Muhibbî, Diwan of Muhibbî.

GİRİŞ

Şiir mecmuaları, derlendikleri dönemdeki edebiyat beğenisini vermeleri, şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerini içermeleri, tezkirelerde adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva etmeleri, divanı olmayan ya da bilinmeyen bir şairin şiirlerini tespit etmeye katkıları bakımından edebiyat tarihimiz için önemli kaynaklardır. Şiir mecmuaları kategorisine giren nazire mecmuaları, derlendikleri dönemde rağbet gören şairlerin şiirleri ve onlara yazılan

* Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

nazireleri ihtiva ederler. Bunlar sayesinde devrin izlenilen ve beğenilen şairleri, kimin hangi şairden etkilendiği gibi bilgilere ulaşılabilir.

Bu yazıda 16. yüzyılda derlenmiş üç nazire mecmuasından hareketle Muhibbî'nin Dîvân'ında bulunmayan şiirleri tespit edilmiş, bu şiirlerin metinlerine yer verilmiştir. Bu nazire mecmuları şunlardır:

1. 16. yüzyılın ilk nazire mecmuası Eğridirli Hacı Kemal'in derlemiş olduğu Câmî'ü'n-nezâ'ir'dir. H. 918/M. 1512-13'de derlenmiştir. Fuat Köprülü, mecmuada şiiri bulunan şairlerin listesini yayınlamıştır. En hacimli nüshası Bayezid Kütüphanesi, Nu. 5781'de yer alan eserin muhtasar bir nüshası da DTCF Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Mecmua, Yasemin Morkoç tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır¹.

2. Edirneli Nazmî tarafından H. 930/M. 1522'de tamamlanan Mecma'ü'n-nezâ'ir 16. yüzyılın ikinci nazire mecmuasıdır. Mecma'ü'n-nezâ'ir'de 357 şairin 5527 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlerin 5490'ı gazel, 37'si murabbadır. Mecmua üzerine M. Fatih Köksal doktora tezi hazırlamıştır (Köksal, 2001).

3. 16. yüzyılın derleyeni bilinen diğer bir nazire mecmuası da Pervâne b. Abdullah tarafından derlenen nazire mecmuasıdır. H. 968/M. 1560-1561 yıllarında derlenmiş olan mecmuanın tek nüshası Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat Nu. 406'da kayıtlıdır. Eser 643 yapraktır. Mecmuada 550 şaire ait 7345 zemin şiir ve nazire, bir kısmının zemin şiiri ve naziresi de bulunan, 74 şaire ait 827 geçiş şiiri olmak üzere toplam 8172 şiir bulunmaktadır. Mecmua, Kamil Ali Gıynaş tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır (Gıynaş, 2013).

Muhibbî mahlasıyla şiirler yazmış olan Kanuni Sultan Süleyman'ın Dîvân'ı şimdiye kadar üç kez neşredilmiştir. İlki Âdile Sultan tarafından 1309yılında bastırılmıştır². Vahit Çabuk, Âdile Sultan'ın neşrettiği bu Dîvân'ı 1980 yılında Tercüman 1001 Temel Eser Serisi 154-155-156 numaralı kitapları üç cilt hâlinde yeni Türk harfleri ile yayımlamıştır³. Son olarak ise Coşkun Ak tarafından 23 yazma nüsha ve Âdile Sultan tarafından basılan eser de dâhil olmak üzere karşılaştırmalı metni yayımlanmıştır⁴. Bu çalışmada Coşkun Ak tarafından hazırlanan Muhibbî Dîvânı esas alınmıştır.

Aşağıdaki tabloda Muhibbî'nin Dîvân'ında yer almayan şiirler, bu yazıdaki sıralarıyla belirtilmiş ve hangi şiirin hangi mecmuada olduğu gösterilmiştir:

Şiir No	Pervâne Bey Mecmuası	Mecma'ü'n-nezâ'ir	Câmî'ü'n-nezâ'ir	Şiir No	Pervâne Bey Mecmuası	Mecma'ü'n-nezâ'ir	Câmî'ü'n-nezâ'ir
1	x	x		59	x	x	x
2	x			60	x	x	
3	x			61	x		
4	x			62	x	x	
5	x			63	x	x	
6	x	x		64	x	x	
7	x	x		65	x		
8	x	x		66	x	x	
9	x	x		67	x	x	
10	x	x		68	x	x	
11	x			69	x	x	
12	x	x		70	x	x	

¹ Bu tez görülememiştir, çalışmada Câmî'ün-nezâ'ir'in Bayezid Kütüphanesi'ndeki nüsha kullanılmıştır.

² Dîvân-ı Muhibbî, Matbaa-i Osmânî, İstanbul 1309/1893/94.

³ Çabuk, Vahit (1980), Dîvân-ı Muhibbî I-II-II, Tercüman 1001 Temel Eser: 154-155-156, İstanbul.

⁴ Ak, Coşkun (1987), Muhibbî Dîvânı, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

13	x	x		71	x	x	
14	x	x		72	x	x	
15	x	x		73	x	x	
16		x		74	x		
17		x		75	x		
18		x		76	x		
19		x		77	x	x	
20		x		78	x	x	
21		x		79	x	x	
22		x		80	x	x	
23		x		81	x	x	
24		x		82	x		
25		x		83	x	x	
26		x		84	x		
27	x	x	x	85	x		
28	x			86	x		
29	x			87	x		
30	x	x		88		x	
31	x	x		89		x	
32	x	x		90	x		
33		x		91	x	x	
34		x		92	x		
35	x			93	x		
36	x			94	x	x	
37	x	x		95	x		
38		x		96	x		
39		x		97	x		
40	x	x		98	x		
41	x	x		99	x	x	
42	x			100	x		
43	x	x		101	x		
44		x		102	x		
45		x		103	x	x	
46	x	x		104	x	x	
47	x	x		105	x	x	
48	x	x		106	x		
49	x	x		107	x	x	
50	x	x		108	x	x	
51	x	x		109	x	x	
52	x			110	x		
53	x	x		111	x	x	
54	x	x		112	x	x	
55	x			113	x	x	
56		x		114	x		
57		x		115		x	
58	x	x		116		x	

Bu tabloya göre:

Pervâne Bey Mecmuası'nda Muhibbî'nin 292 şiiri bulunmaktadır. Bunlardan 93 tanesi Dîvân'da bulunmamaktadır.

Edirneli Nazmî'nin Mecma'u'n-nezâ'ir adlı eserinde Muhibbî'nin 206 şiiri bulunmaktadır. Mecma'u'n-nezâ'ir'de Muhibbî'nin Dîvân'ında olmayan 81 şiiri bulunmaktadır. Pervâne Bey'de Dîvân'da bulunmayan şiirlerle Nazmî'nin eserindeki şiirlerin 58 tanesi aynıdır. 23 tanesi ise Pervâne Bey'de bulunmamaktadır.

Eğridirli Hacı Kemâl'in Câmi'ü'n-nezâ'ir'inde Muhibbî'nin 2 gazeli bulunmaktadır. Bu iki gazel Dîvân'da bulunmamaktadır. Câmi'ü'n-nezâ'ir'de ilk şiir 146a'dadır ve bu şiir hem Pervâne Bey'de, hem de Mecma'u'n-nezâ'ir'de bulunmaktadır. 362a'da yer alan şiir de aynı şekilde Pervâne Bey Mecmuası'ndave Mecma'u'n-nezâ'ir'de yer almaktadır.

Sonuç olarak üç nazire mecmuasından hareketle Muhibbî'nin Dîvân'ında bulunmayan 116 adet şiirinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan 1'si (44. şiir) murabba, 115'i ise gazeldir.

Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem:

1. Metin verilirken şiirlere numara verilmiş, dipnotta ise Pervâne Bey Mecmuası ve Mecma'u'n-nezâ'ir'deki sıra numaraları, Câmi'ü'n-nezâ'ir'deki varak numarası verilmiştir. Dipnotlarda Pervâne Bey Mecmuası "PB", Mecma'u'n-nezâ'ir "MN", Câmi'ü'n-nezâ'ir "CN" kısaltmalarıyla belirtilmiştir.

2. Bir eserde yar alıp diğerinde yer almayan beyitler metne eklenmiş, örneğin birinci şiirin altıncı beyti PB'de var, MN'de yok ise dipnotta 6: -PB şeklinde gösterilmiştir. Kelime farklılıklarına ise hacimli olan yazının hacmini daha da artırmamak adına değinilmemiştir.

3. Şiirler kafiye harfine göre sıralanmıştır.

4. Metin tamiri yapılan yerler köşeli parantez [] içinde gösterilmiştir.

5. Vezinle ilgili hususlarda M. Fatih Köksal tarafından yayımlanan (2009: 63-86) "Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler" adlı makaledeki tekliflere uyulmaya özen gösterilmiştir.

6. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarda Ziya Avşar tarafından yayımlanan (2008: 59-95) "Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler" adlı makaledeki tekliflere uyulmaya özen gösterilmiştir.

METİN:

1*

Vezin: - - - / - - - / - - - / - - -

- 1 Cevr ile cân almak olmuşdur hemîşe hû saña
Anuñ için cân ile dil virdüm ey mehrü saña
- 2 Alnuña hayrândurur meh yüzüne şeydâ güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz sürer her dü saña
- 3 Ey gönül çünkü tolaşduñ bend-i zülf-i dilbere
Ey gözüüm şimden girü olsun harâm uyhu saña
- 4 Her kaçan kaçd eyleseñ sinemde bağrum delmege
Tîr-i gamzeñ gelmedin cânım çıkar karşı saña
- 5 Āteş-i şevkine karşı ey Muhibbî ĥastesin
Cân virürseñ virmez ol mehrü bir içim şu saña

2*

* PB: 78, MN: 156.

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 İñilerem ney gibi her dem rüy-ı cânândan cüdâ
Bir kıru cismem ki düşdüm düstlar cândan cüdâ
- 2 Gülşen-i vaşluñda bu cân bülbülü şādân iken
Çerç-i zâlim eyledi sen verd-i handândan cüdâ
- 3 Eşk-i çeşmüm hasret ile şu gibi oldu revân
Ol şanavberkâmet ü serv-i hırâmândan cüdâ
- 4 Şem' gibi gözlerüm yaşı yinilmez tâ şehër
Düşeli ol ruhları şem'-i şebistândan cüdâ
- 5 Kûh-ı ğamda key perişân olmışam Mecnûn gibi
Ol şaçı Leylâşifat zülf-i perişândan cüdâ
- 6 Heçr ile zârî kıılır diler Hüdâ'dan rûz u şeb
İre vaşlına Muhibbî ola hicrândan cüdâ

3*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Gel şaçı Leylâ'sına ey dil nazar kııl dâyimâ
Gönlüñi Mecnûn gibi zîr ü zeber kııl dâyimâ
- 2 'Âlem-i 'ulyâyı seyr itmek dilerseñ ey göñül
Hâk-i pây-ı dilberi kuhl-ı başar kııl dâyimâ
- 3 Kaşı yayına kıomış ğamze okın çün ol habîb
Râhat-ı dil dilerseñ sineñ siper kııl dâyimâ
- 4 Bulmaduñ çün dâmenine destres biçâre dil
Bâr'sen bülbül gibi âh-ı şehër kııl dâyimâ
- 5 Hâk olursa zecr ü hecrinden Muhibbî hasteditil
Ey şabâ merdümlük it yâra haber kııl dâyimâ

4*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Cümle 'âlem bir yaña 'aşık-ı rüsvâ bir yaña
Dâmenin elden kıomaz ölince ol tâ bir yaña
- 2 Kıaddi refâtı yanında hiçe şaymazlar anı
Serv ü 'ar'ar bir yaña ol kıadd-i bâlâ bir yaña
- 3 Bakuban aña ırağdan oluram hayrânvar
Her kıaçan itse perîveş seyr-i tenhâ bir yaña
- 4 Zülf-i 'anberbârına kıyimetde 'âciz oldılar
Cem' olup 'âlemde hep a'lâ vü ednâ bir yaña
- 5 Ğamze-yi hünrîzidür alan Muhibbî cânını
Mâni' olma ey leb-i la'li Mesîhâ bir yaña

5*

Vezin: . . - - / . . - - / . . - - / . . - -

- 1 Dime zahmetsüz ele vuşlat-ı cânân görünür
Baña sen añmayasın dime saña cân görünür

* PB: 458.

* PB: 470.

* PB: 586.

* PB: 1438.

- 2 Bir cevâb itdi lebinden yine ol ‘İsâdem
Gam yime haste gönül derdüne dermân görünür
- 3 Leblerün dâyiresini n’ola ger tutsa haţuñ
Zulmet içinde dinür çeşmine hayvân görünür
- 4 Niçe yıl fikr iderem haţt-ı ğubâr-ı yârı
Ol sebebden bu gönül vâlih ü hayrân görünür
- 5 Yaşlarum âb-ı revân oldı Muhibbî aķarak
Şöyle beñzer o boyı serv-i hürâmân görünür

6*

Veżin: - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Gerçi cihân içinde olupdur şeker lezîz
Ammâ ki lebuñ gibi degül ey püser lezîz
- 2 Olmaz behişt mîvelerinden biri bedel
Vaşluñ na‘îmi bitüre hürmâ-yı ter lezîz
- 3 Kim dikdi bağ-ı sineye ‘ışkuñ nihâlini
Hıç gamdan özge ummasun andan şemer lezîz
- 4 Cevr ü cefâñı ‘aşıķa az itme luţf kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu kadar lezîz
- 5 Vaşf-ı lebinî itme muţavvel kıl ihtişâr
Sözde Muhibbî’çünki olur muhtaşar lezîz

7*

Veżin: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Çü servüñ kıdd-i yâra nisbeti var
Yüce olsun ki ‘âlî himmeti var
- 2 ‘İzârûña müşâbih olduğiçün
Kamu mehrüda la‘lün rağbeti var
- 3 Şekerveş leblerin vaşf iden anuñ
Mükerrer eylesün kim şöhreti var
- 4 Gözi hûnrize inkâr itmesün kim
Yanında hañçerinüñ hümreti var
- 5 Recâ-yı büsede ider tecâvüz
Keseyin mi lisânüñ sebķati var
- 6 Zülâlınden umar bu haste gönülüm
‘Aţâ itmezse ğâyet hisseti var
- 7 Olursa bu ğüne olsa vefâsı
Ki ferdâya şalanuñ ‘illeti var
- 8 Gül ü mül şoğbetin fevt itme sâķî
Bilürsin kim bahârüñ sür‘ati var
- 9 Ele girdüği dem yârüñ ayağı
Öpüp başa kıoyanuñ devleti var
- 10 Kaşı yâsına cân iderse kırbân
Muhibbî’nüñ muķarrer rif‘ati var

* PB: 1468, MN: 841. 1b: Veżin kusurlu.

* PB: 1699, MN: 1603. 3: -PB // 8: -PB.

8*

Veziin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 La'l-i dilber bu gözümde her kaçan pinhân olur
Şâd olur gamdan yidüğüm içdügüm hep kıan olur
- 2 Zaħmete girme şabîbâ çek elün bu ĥasteden
‘Âşık-ı dilĥasteye derdi yine dermân olur
- 3 Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüm bārânını
Gül gibi gülzâr-ı ĥüsni içre güler ĥandân olur
- 4 Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrârını
Güş iden aĥvâlümü benden beter ĥayrân olur
- 5 Tîr için sehm-i sa‘ âdetdür naşîb ola diyü
Bu Muĥibbî kıaşları yâsın görüp ĥayrân olur

9*

Veziin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 ‘İd olıcaķ seyr ider her kes yürür ĥandân olur
‘İd-i vuşlat olmasa ol gün baña zindân olur
- 2 Ben ezelden ‘ışķ cāmın içmişemdür düstlar
Gice gündüz anuñ için cân u dil ĥayrân olur
- 3 Gözlerüm yaşın şarâb u bağrumı itdüm kebâb
ĥayl-i dilden çün ĥayâl-i dilrübâ miĥmân olur
- 4 Gün yüzinde olmasa âşüfte alında kamer
Yâ niçün anlar yürür ‘âlemde sergerdân olur
- 5 ‘Âşık-ı şâdıķ olanlar derde dermân istemez
Ey şabîb koğıl beni derdüm baña dermân olur
- 6 Ağlasam ol gönçeleb ĥandân olursa řañ midur
Her kaçan bārân olur gül açılır ĥandân olur
- 7 La'l-i nâbuñ ĥasretinden bu Muĥibbî ağlasa
Gözünüñ yaşı anuñ ya dürr ü yâ mercân olur

10*

Veziin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Baķmağ ile rāhına çâr oldı çeşm-i intizâr
Ol sebebden eşķ ile eşrafum oldı lālezâr
- 2 Vâ‘ izün dün virdügi nedür kıyâmetden ĥaber
Şimdi bildüm didügi imiş şeb-i hicrân-ı târ
- 3 Na‘ resinden bülbülün çâķ-i girîbân itdi gül
Zârlıgum ‘aynına almaz ‘acebdür ol niğâr
- 4 Nāğehân bir peyk virse bana cânân müjdesin
Eyler idüm pâyına ol demde cânımı nişâr
- 5 Dâyim ister dergeh-i ĥaķ’dan Muĥibbî dermend
‘Ömr ü devletle ola ol ĥaşr olınca berķarâr

11*

* PB: 1835, MN: 1268.

* PB: 1838, MN: 1267.

* PB: 2053, MN: 965.

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Şem^c-i hüsnuñe şehâ cân u gönül pervânedür
Tolaşur zencir-i zülfüne dilüm divânedür
- 2 Ten göziyle görmez isem gam degül cânân yüzün
Cân göziyle kında bakşam görinen cânânedür
- 3 Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdalara
Anuñ için gönümün fikri kamu kâşânedür
- 4 Eyledüm ‘ışk âteşine düstlar cânım sipend
Âteşe düşen kişinün âhiri pes yâ nedür
- 5 Mey yirine kanımı hünî gözi her dem içer
Kâfir-i bedmest olanuñ işi dâyim kanadur
- 6 Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña
Ben hârâbât ehliyem mesken baña meyhânedür
- 7 Bezm-i gamda cân atar şem^c-i ruḥ-ı cânâneye
Şanasın miḥnet şebinde bu gönül pervânedür
- 8 Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne şan
Çün Muḥibbî sevdiği ol gözleri mestânedür

12*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bahâr irişdi gel vaqt-i çemendür
Cihân bülbül üninden pürnağamdur
- 2 Getür sâkı şarâb-ı ergavânı
Geçürme fırsatı kim dem bu demdür
- 3 Muğannî al ele sâzuñı söylet
Nazar kııl ‘âleme bâğ-ı İrem’dür
- 4 Meyi tut hürmet ile câmi gözle
Ferîdün hâke [bir] ḥüb ḥiyemdür
- 5 Muḥibbî devletinde şâh-ı ‘ışkuñ
Belâ vü derd ü miḥnetden ne kemdür
- 6 Kaḫuñdan cürmüm ile itme maḥrûm
Kerîmün işi çün dâyim keremdür

13*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Cemâli zâhir egerçi nihândur
Velî cân çeşmine her dem ‘ayândur
- 2 Bahâ şordum metâ^c-ı la^c l-i yâra
Didiler naḫd-i câna râyegândur
- 3 Giceler tâ seher ol gül gamından
İşüm bülbül gibi âh u figândur
- 4 Miyânından haber kim var dir ise
Sözi taşdıḫ olınmaz çün gümândur

* PB: 2553.

* PB: 2594, MN: 1568. 6: -PB.

* PB: 2602, MN: 1587. 4: -PB // 6: -PB // 7: -PB.

- 5 Didüm ey servqad pāyuña her dem
İki çeşmüm iki cüy-ı revândur
- 6 Şabâ sünbül saçından bû iletseñ
Hıfâ'ya Çin'e ulı armağandır
- 7 Nigârâ ğırre olma devr-i hüsne
Güzellik t̄z geçer uşbu cihândur
- 8 Teraħħum eyle kuluñdur Muħibbî
Yanar ' ışkuñla cânâ çok zamândur

14*

Veziñ: - - . / - . . / . - - . / - . .

- 1 Göz yaşı degül küh-ı belâ cüybândur
Dūd-ı dilüm[ün] üstine ebr-i bahâr.đür
- 2 Qanlı yaşımı s̄nemün üstinde dir gören
Şahrâ-yı belâ vâd̄sinün lâlezâridur
- 3 Rüz-ı ezelde içdi bu dil ' ışk cāmını
Daħı başumda görinen anuñ ħumâridur
- 4 Her kim ki dikdi s̄ineye ' ışkuñ nihâlini
Derd ü belâ vü miñnet ü ğam berg ü bāridur
- 5 Şakla Muħibbî s̄inede t̄irini cân gibi
Çün kim saña ol qaşı yâ yâdigâridur

15*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Nâle vü âh itdügümce âh iderler tağlar
Nitekim efgân iderler şayru için sağlar
- 2 Kūy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhūn gibi
Gözlerümün yaşıdır kim ırmağ olup çağlar
- 3 Bu semâda görinenler berķ u bārān şanmañuz
Çerķ-i gerdān yakılup ben ħaste için ağlar
- 4 Nevbahār oldı göreydük diyü dildāruñ yüzün
Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bāğlar
- 5 Gün yüzünün ħasretinden lāle miskīn sebzde
Kıpkızıl kıana boyanup yüregini dāğlar
- 6 Seyre gele diyü işār itmek için pāyına
Dāmenini tolu güller eylemiş yaylağlar
- 7 Hemnişin olam dir imiş ba' z̄lār ol meħruħa
Hiç ola mı tūt̄ ile cem' olalar zāğlar
- 8 Ĥar rak̄ibi öldürëyin didüğüm her dem bu kim
Derisine müşteriyüz didiler debbāğlar
- 9 Yār Muħibbî ħızlar içre eyle meşhūr oldı kim
Ĥalk-ı ' âlem ħayretinden ışıur barmağlar

16*

* PB: 2613, MN: 1691. 1a: Vezin kusurlu // 2b: Vezin kusurlu // 5b: Vezin kusurlu.

* PB: 2805, MN: 1130. 2: -PB // 5: -PB // 6: -PB // 7: -PB.

* MN: 997.

Ve zin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Haddi üzre her kaçan zülfini dilber dağıdur
İhtiyâr elden gider kim göre ‘aqlın dağıdur
- 2 Nâşihâ pend eyleme ‘uşşâka pend itmez eşer
Çün ezelden ‘aql u ‘ışk bir birne kara yağıdur
- 3 Hâk-i râhuñ üzre ister dil döke yüz şuyımı
Anda çeken bilmez anı şuyı yâ toprağıdur
- 4 Gözlerüm yaşı ‘acebdür arturur dil âteşin
Şanasın ki eşk-i çeşmüm ol çerâğuñ yağıdur
- 5 İki gözlü köprü kaçum anuñ altında açar
Biri miñnet cüyüdur biri belâ ırmağıdur
- 6 Alsalar tañ mı ğubârum tütüyâveş hûrlar
Zîra sen serv-i hırâmânuñ ayağ toprağıdur
- 7 Ey Muhibbî konda çün mülk-i dile sulţân-ı ‘ışk
Her habâb-ı eşk kim vardur anuñ otağıdur

17*

Ve zin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Sevdüğüm bir mâhpeyker hûblar sulţânıdur
Kişver-i dil kim harâb olmışdur anuñ hânıdur
- 2 Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün kim kıble-yi cândur baña
Gözlerüm yaşı açar kuyuñda Nîl ırmağıdur
- 3 ‘Âleme baş egmeyüp âzâde yürürken gönül
‘İşka düşdi bir nigâruñ bende-yi fermânıdur
- 4 ‘İşkî Ferhâd ile Mecnûn’a niçün teslîm ider
Biri bir dîvâne biri bir ‘Arab ‘uryanıdur
- 5 Gönlümün kındiline peykân-ı dilberdür fetîl
Şu‘ le viren bu Muhibbî’nüñ yüregi yağıdur

18*

Ve zin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Nâle döndürdi meni çün ol hilâlî kaşlar
Ölür isem ğam degül diñ o yaşasun yaşlar
- 2 Ğark idiser bahr-i ğam âhîr bu gönüm zevrağın
Çünki başdan aşdı bu gözümden akan yaşlar
- 3 Şol kadar urduñ cefâ tîrini bu dil mülkine
Bağrum içre çıkdı bîhad kanlu kanlu başlar
- 4 Bir belâkeş ‘âşıkam çün hûn-ı dildür virdüğüm
Bişürüp ğam maţbahında dürlü dürlü aşlar
- 5 Nice medh itsün Muhibbî zülf ü ruhsârüñ senüñ
Bir kıluñ resminde çün ‘âciz kalur naqqâşlar

19*

Ve zin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar

* MN: 1064.

* MN: 1090.

* MN: 1091.

- Kim anuñ naqşında ‘âcizdür kamu naqqâşlar
- 2 Çanda kim gül açılır lâbüd olur anda hazân
Çankı dilde kim maḥabbet var aqıdur yaşlar
- 3 Bilmedüm zülfün midür bu şimdiki dâm-ı belâ
Cânuma qaşd eyleyen ğamzeñ midür yâ qaşlar
- 4 Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb olur
Benden ögrensün kamu bu hizmeti ferrâşlar
- 5 Ey Muḥibbî zülf çevgânına el ursa nigâr
Tüb olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar

20*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Tîr-i ğamzeñ sîneme şol deñlü urdı yâreler
Yâreler çan ağlayup her dem saña yalvaralar
- 2 Ḥadd ü ḥâlün ḥasretinden lâle bağrın dağ idüp
La‘l-i nâbuñ çün şarâba düşmişüz âvâreler
- 3 Mest-i ḥünh‘ârûñ görüp dil nice pürḥün olmasun
Sâḥire siḥr öğredürler ol gözi mekkâreler
- 4 Gerçi la‘l-i lebi cânlar bağışlar ‘âşıkça
Ĝamze-yi mesti velî cânlu cigerler pâreler
- 5 Ḥâk-i pâyında ölüseñ ey Muḥibbî ğam yime
Bir kızıl manķûra şaymaz bil seni mehpâreler

21*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Çîñ-i zülfünde didüm niçün dil ü cân bağlanur
Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur
- 2 Şu‘le-yi âhum görünür her seḥer şanmañ şafağ
Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur
- 3 Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı
Ḥâr u ḥasla kim görüpdür râh-ı ‘ummân bağlanur
- 4 Ḥüsnüñ mecmû‘ asından bir varağ şerḥ eylesem
Niçe niçe defter [ü] evrâğ-ı dîvân bağlanur
- 5 Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa nigâr
Kelle-yi ‘uşşâğdan sercümle meydân bağlanur
- 6 Nice medḥ itsün Muḥibbî ol güzeller şâhını
Ehl-i dilden her seḥer küyünde dîvân bağlanur

22*

Veziñ: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Benüm gibi meger cânâ ruḥuña lâle ‘âşıkdur
Anuñçün dağ-ı miñnetle demâdem bağı yanıkdur
- 2 Bahâr-ı ḥüsnüñe karşı benüm serv-i ḥırâmânım
Ağar gözüm yaş Ceyḥünleyin her dem bulanıkdur

* MN: 1136. 4a: Vezin kusurlu.

* MN: 1313.

* MN: 1503.

- 3 Gider boynuñdan ey mehrü n'idersin zülf-i zencîrin
Çü ben dîvâne-yi 'ışkâm benüm boynuma lâyıkdur
- 4 Atarsın ğamzeñ okını baña ey kaşı yâ her dem
Dil-i şadpâre anuñçün kıızıl kana boyanıkdur
- 5 Ne ğam cânâ eger zâhir göz ile seni görmezsem
Bu cân gözi uyur şanma seni gözler uyanıkdur
- 6 Nigârâ şanma 'ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz
Yoluñda öldügüm vallâh reh-i 'ışkuñda şadıkdur

23*

Vezin: . - - - / . - - - / . - -

- 1 'Aceb sünbül midür zülfün ya 'anber
Dimâğ-ı dehr olur andan mu'attar
- 2 Gözüñ nergis yañağuş gül olaldan
Boyuña bendedür serv ü şanavber
- 3 Kaşuñ mihrâbına kâmet getürdüm
Görüp yüzüñ didüm *Allâhü ekber*
- 4 'Aceb bu ğamze midür yâ ho cellâd
Dutar hâzır elinde tiğ u hançer
- 5 El urmak mümkün idi genc-i hüsne
Eger zülfini almasıydı ejder
- 6 Ölelüm rahm idüp meyl ide dildâr
Gözüñ yaşını sîm it rüyüñü zer
- 7 Muhibbî zıkr ider şekker lebün çün
Olur her bir sözi kıand-i mükerrer

24*

Vezin: - - . / . - - - / . - - - / . - -

- 1 Küyüñde bu ben 'âşıka dîvâne disünler
Dîvâne dimeyüp baña pes yâ ne disünler
- 2 Dilteşne olup hecr ile yanmazdan öñürdi
Hâlümü benüm çeşme-yi hayvâna disünler
- 3 Şem'-i ruhına yakısaram bâl ü per âhir
Cânını nişâr eyledi pervâne disünler
- 4 Çevgân idüben zülfini aldukdâ ele yâr
Kim başını tûb eyleye meydâna disünler
- 5 Mecnûnsıfat düşeli tağlara Muhibbî
Çeksün ser-i zülfine ki uşlana disünler

25*

Vezin: - - . / . - - - / . - - - / . - -

- 1 Gördükçe beni yârına tañ kaçsa yiri var
Çün iki taraf zülfî gibi bâl ü peri var
- 2 Cân ğışş olup hayrete dil virse 'aceb mi
Görindi anuñ gözine çün yâr perivâr

* MN: 1541.

* MN: 1631.

* MN: 1647.

3 Meclisde öper yârı kadeh gibi lebinden
Kimûn ki bugün elde tolu sîm ü zeri var

4 Şalınsa eger gelse ‘arağ yüzine yârûn
Gül üzre eger jâle disem aña yiri var

5 ‘Âlemde Muhibbî ne ‘aceb şādīye yir yoğ
Ġam leşkeri dil mülkine yayladı çerivâr

26*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 Derûn-ı sînedem dem dem gelenler âh u zârıdur
Giceler görinen encüm degül âhum şirârıdur

2 Ölüsem rāh-ı kuyında dikesüz taş işigini
Görenler diyeler rahmet şehîd-i ‘ışık mezârıdur

3 Anuñçün gözlerüm yaşı açar şahrâ-yı sînemde
Belâ kuhsârıdur yaşum iki ‘aynum bînarıdur

4 Riyâ vü zerğ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdüñ
Şanursın zâhidâ ‘ışık bu dağı ihtiyârıdır

5 Didiler yâreler n’eyler Muhibbî sîne vü dilde
Didüm ki bir kemânebrü nigârûn yâdigârıdur

27*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

1 Dembedem feryâd ider biçâre dil dildârsuz
Bülbül-i üftâdedür kim zâr olur gülzârsuz

2 Çünkü ayırdı beni sevgülü yârımdan felek
Pes hâram olsun baña dünyâda dirlik yârsuz

3 Sen melekrüyü ne dil teşbîh ider insâna kim
Bir çurı şüretdür ol güftârsuz refârsuz

4 Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum bugün
Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz

5 Tâkati kalmadı kim sensüz Muhibbî söz diye
Cândan ayrılma beden lâbüd kalur güftârsuz

28*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

1 Nevbahâr eyyâmı geldi kim olursa yârsuz
Bülbül-i biçâredür kim kalırsar gülzârsuz

2 Gâh serv üzre gehî gül üzre bülbül nağmesâz
Olmuşam ben mübtelâ ol serv-i gülrûhsârsuz

3 Dilberün âgyârı bîhâd olduğım ‘ayb eyleme
Bu cihân bâğında hê bir gül biter mi hârsuz

4 Mey virürsin bārī bend it zülfüñi ey muğbeçe
Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz

5 Bu Muhibbî la‘l-i nâbuñ hâstesidür ey şanem

* MN: 1692.

* PB: 3126, MN: 1821, CN: 146a.

* PB: 3143.

Bir şoragel ölü ise olmasun tımârsuz

29*

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Bağmaz oldı âh kim küsdi bize cânânumuz
Ey dirîgâ gidiserdür haste tenden cânumuz
- 2 Öpdüğün gördüm kadeh ağzında ol mehpârenün
Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz
- 3 Va' de-yi vaşl ide idün bir zamân ey dilfirib
Bâda mı virdi ' aceb kim bilmezem peymânumuz
- 4 Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr
Cân ile serden tölisardur bizüm meydânumuz
- 5 Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi
Ey Muhibbî çün bilürsin tölisar peymânumuz

30*

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 ' Aşık olmağ düstlar ' âlemde müşkil kâr imiş
Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş
- 2 Dirler idi ol cefakârün cefâsı çok velî
Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş
- 3 Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını
Müstedâm olsun ki ol bu dîde-yi hûnbâr imiş
- 4 Mihr ile bir kez nazar kıldı baña ' âlemde yâr
Çok şük(ü)r kim tâlî' üm ' âlemde bahtum var imiş
- 5 Görmemek müşkil anı görmek dağı âsân degül
N'eylesün hâli Muhibbî'nün katı düşvâr imiş

31*

Vezi: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum ' ayân ' âteş
Harâb eyler bu şehri bir zamân şu bir zamân âteş
- 2 Yine bir lâleruğ sînemde yir yir dâğ-ı gam yakdı
Gönül şehrine urdı bir yañağı ergavân âteş
- 3 Hâlî' e tâb-ı ruhsârûnla âteş gülşen olmışdur
Baña ' aks-i ' izârûnla görünür gülsitân âteş
- 4 Vefâ umma gel ey dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ
Çü virmez teşneye hâşiyet-i âb-ı revân âteş
- 5 Benüm süz-ı derûnumdan yanar derd ehline her dem
Muhibbî nâr-ı miñnetden uzatduçça zebân âteş

32*

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Lâle-yi hamrâdan ey meh gül ruhuñ al eyledün
Gönümüz almağa beñzer yine bir âl eyledün

* PB: 3275.

* PB: 3447, MN: 2074.

* PB: 3573, MN: 2103.

* PB: 4316, MN: 2499. 6: -PB // 8: -PB.

- 2 Şīve vü nāz ile çeşmūñ bizi meftūn eyledi
Halk-ı ‘ālem içre gör kim nice hoşhāl eyledūñ
- 3 Dāne vü dām ile her dem murğ-ı diller şayd idüp
Söze geldükçe admı zülf ile hāl eyledūñ
- 4 Şan‘atı cevruñ cihānda ad ola diyü müdām
Ol elifkaddūñle bükdūñ kāmētüm dāl eyledūñ
- 5 Ey şabā saña uyaldan çıkdı başdan zülf-i düst
Billāh ol miskini niçün böyle idlāl eyledūñ
- 6 Dār-ı huld olmuş maķāmuñ her zamān ey hāl-i yār
Ol siyeh rüyuñla bilsem nice a‘ māl eyledūñ
- 7 Ger hevā-yı ‘ışka pervāz itse tañ mı murğ-ı dil
Himmat idüp aña mihrūñ perr ile bāl eyledūñ
- 8 Destgār-i miskīn olmaķ lāzım iken şānuña
Zülfüñ ucı gibi bizi daħı pāmāl eyledūñ
- 9 ‘Işk idüp göñlini almağa Muħibbī bendeñi
Ĥamdülillāh ġayrılardan fāriġü’l-bāl eyledūñ

33*

Vezin: - - - / - - - / - - - / - - -

- 1 Baġrumı hūn itdi ĥasret ‘azm-i yār itsem gerek
Gözlerüm gevherlerin yāra nişār itsem gerek
- 2 Gün gibi rüşen degül midür anı çok sevdüğüm
Sırr-ı ‘ışkı şaklamayup āşikār itsem gerek
- 3 Her kişi çün bir kemāl ile bulupdur iftiħār
Ben güzeller sevmek ile iftiħār itsem gerek
- 4 Gülşen-i ĥüsninde yāruñ giceler tā şubħa dek
Bülbül-i şūrīde gibi āh u zār itsem gerek
- 5 Bend olup dām-ı belāya hecr elinden niçe gün
Furşat el virdi hemān ‘azm-i nigār itsem gerek
- 6 Dir imiş kılsun fidā yoluma cümle varını
Cān ise daħı Muħibbī sen ne var itseñ gerek

34*

Vezin: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Vaşlına irmege ger var ise ey dil hevesūñ
Terk-i cān eyle yolında pes ol ‘İsānefesūñ
- 2 Yaķısar hecr elemi kül idiser āh meni
‘Acebā bencileyin hālī mi var hiç kesūñ
- 3 Ėamzesi eyledi bu sīnemi ġalbīrşıfat
Murğ-ı cān durmayısar bendi bozıldı kafesūñ
- 4 Bülbül-i cān nice feryād u fiġān eylesün
Gül gibi çünki varur cāyına her hār u ĥasuñ
- 5 Gözleri ĥire olur her ki göre ruħlaruñı
Bu Muħibbī nice medħ eyleye hāl-i Ĥabeş’ūñ

* MN: 2482.

* MN: 2633.

35°

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Her kaçan kim ol kamerruḥ ‘ arz ider bir dem cemāl
Perteviden gökde güneş görünür hem çün ḥayāl
- 2 Murğ-ı diller şaydı için dāne vü dām olmağa
‘ Ārızında vaz’ olunmış zülf-i müşgīn ile ḥāl
- 3 Lāleḥaddin gördüğince dil vücūdın ḥāk ider
Gülruḥını gördüğince güneşe irer zevāl
- 4 Kūy-ı yāra varduğumca gizlenür mühmel raḳīb
Nitekim şīr irdüğünde nābedīd olur şeğāl
- 5 Söz ile şanma Muḥibbī şayd iderler dilberi
Ḥıḫblar aña meyl ider kim ḥarc ide māl ü menāl

36°

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Şīve vü nāz ile dilber ideli ‘ arz-ı cemāl
Mīhr ile meh gökde buldı biri naḫş biri zevāl
- 2 Tīr-i müjgānını ol şeh kondurursa sīneme
Ḥāne-yi dilden sürilüp def’ olur kamu melāl
- 3 Ger femi vaşfını benden gūş ideler ehl-i dil
Zerre gibidür ki günde görünür hemçün ḥayāl
- 4 Gün yüzine teşbīḥ itmek olur idi güneşi
Līkin anuñ ḳonmamış buncılayın ḥaddinde ḥāl
- 5 Bu Muḥibbī dün ü gün kıılır tazarru’ la niyāz
Tā ki dilber sīnesinden sīneñe ire zevāl

37°

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Ey boyuñ serv ü yüzüñ gül leblerüñdür Selsebīl
Düstüm sünbül şaçuñdan ‘ anber olmuşdur ḥacīl
- 2 Zülfüñi gördüm seḫergeh gün yüzüñde bilmedüm
Düstüm sünbül midür yāḫod [ki] perr-i Cebre’īl
- 3 Fūrḳatüñde ey boyı serv-i ḥırāmānum benüm
Gözlerüm yaşı olupdur biri Ceyḫūn biri Nīl
- 4 Vaşluña irmez bilürem çünki ‘ uşşākuñ velī
Va’ de-yi ferdā ile ḳaygulu gönüm şād ḳıl
- 5 Ka’ be kūyuñda Muḥibbī kendüyi ḳurbān ider
Key ulu devletdür ola aña yolunda ḳatīl

38°

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Sāḳiyā mey şun ki kılsun çihre-yi zerdümi al
Muḫribā depret elüñ dil eylesün tā kesb-i ḥāl
- 2 Çın seḫergeh zülf-i dildāra meger kıldı güzcer

* PB: 4605.

* PB: 4606.

* PB: 4665, MN: 2844.

* MN: 2888.

Cân dimâğını mu'atтар eyledi bād-ı şimāl

- 3 Men' idersin kūyına varsam beni itden beter
Ey raqīb-i rūsiyeh niçün olursın böyle dāl
- 4 Gerçi kim cānā cemālūñ görmezem yıllar geçer
LİK sinemden hayālūñ naqş[ı] gitmekdür muhāl
- 5 Bir gazel didi Muhibbī yine bir mehrūya kim
İlteler Hocend'e kabrinde diye taḥsīn Kemāl

39°

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Zāhidā nuşūñ baña itmek eşer oldı muhāl
Saña cennet qoḥusıysa baña dilber zulf [ü] hāl
- 2 Qayğı çekmez ādem olmaz dünyede illā ki ben
Çekerem 'ışq bārını kim çekmeye anı hamāl
- 3 Pertev-i ḥüsnūñi gördüm gitdi 'aql u şabr u dil
Görmeyelden ol periyi baña oldı mäh sāl
- 4 Ol perinūñ 'azm-i gülzār itdüñ işideli
Bir ayağ üstine durdı cümle mecmū'-ı nihāl
- 5 Vaşl-ı dilber ey Muhibbī sa'y ile girmez ele
Eyleme gel 'āqıl iseñ yār vaşlıdur muhāl

40°

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Seyr-i tenhā eyleyen gün yüzlü mähumdur benüm
Göklere peyveste olan dūd-ı āhumdur benüm
- 2 Eşk-i surḥum rüy-ı zerdüm 'ışkuma şahid yiter
Qanda varsam ikisi ḥāzır güvāhumdur benüm
- 3 Yağmağa bīdīñ raqībı her gice ey mehlīkā
Atılan yir yir felekde tīr-i āhumdur benüm
- 4 Seni sevdüğüm günāh ise günāhum çok benüm
Yüzüme baqmaduğūñ bildüm günāhumdur benüm
- 5 Çok zamāndur kim Muhibbī ayağūñ toprağıdur
Yañılıp bir gün dimedūñ ḥāk-i rāhumdur benüm

41°

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Nāz ile gitdi çün ol gün yüzlü cānānum benüm
Gidiserdür ḥasretiyle sīneden cānum benüm
- 2 Dūd-ı āhumdan nedürür olduğı bu çerḥümūñ
Almağıl āhum şağın ey mäh-i tābānum benüm
- 3 Āh kim derd-i derūnum irmez ol meh gūşına
Söylenür hep kışşadur dillerde destānum benüm
- 4 Tīr-i müjgānuñ delelden sīnem ile bağrumı
Şu yirine aqar oldı sīneden qānum benüm

* MN: 2890.

* PB: 4878, MN: 3145.

* PB: 4936, MN: 3074.

5 Heçr ile oldı Muhibbî ey şanem Mecnûnşıfat
Göklere çıkşa ne tañ bu âh u efgânüm benüm

42*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

1 Âh derdâ kim dükenmez âh u feryâdüm benüm
Hâlûme bir raħm ider ‘ âlemde bulmadum benüm

2 ‘Işk işin Ferhâd ile Mecnûn’a kim teslîm ider
Kalsalar bu devre dirler baña üstâdum benüm

3 Nitekim ħüsnûñ güli dâyim teraĳķîdedürür
Her gün efzündür şehâ mihrûñde feryâdum benüm

4 La‘l-i şîrîñûñe ger cân virmeyem Ferhâdveş
Īusrevâ söylenmesün ‘ âlemde ħiç adum benüm

5 Pertev-i ħüsnûñ yaĳar iş bu Muhibbî bendeñi
Sâye salmaz iseñ eger boyı şimşâdum benüm

43*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

1 Tîr-i ĳamzeñ sinem üzre yâdigârumdur benüm
Dâĳ-ı ‘ıĳkuñ yir yir anda yâdigârumdur benüm

2 Başumı tûb eylerem ben zülfüñüñ çevgânına
At şalan meydân-ı ħüsne şehriyârumdur benüm

3 Vâdîyi ĳamda hemân sâyem baña hemrâhdur
Ger şorarsañ göz yaşından özge yârumdur benüm

4 Göñlümün tahtında kurdı ĳaylıni sultân-ı ‘ıĳĳ
Īükmi nâfizdür kamer çün şehriyârumdur benüm

5 İtleriyle hemdem olmak işiginde ol şehûñ
Key ulu devletdürür hem iftiĳârumdur benüm

6 Bu Muhibbî gül yüzünsüz ĳiceler tâ şubĳa dek
Bülbüli biĳ‘âb iden bu âh u zârumdur benüm

44*

Vezin: . . - - / . . - - / . . - - / . . - -

1 Şahn-ı ĳülzâra varup şoĳbet-i bîbâk idelüm
Sâĳiyâ zehr-i ĳama şun mey-i tiryâk idelüm
Virelüm ĳalbe şafâ cânı feraĳnâk idelüm
Mest-i lâya‘ ĳıl olalum yaĳalar çâk idelüm

2 Nice bir sinemüze taĳ urup lâle gibi
Yâ nice yaş dökelim çın seĳer jâle gibi
Alalum ortaya bir mâhruĳı hâle gibi
Mest-i lâya‘ ĳıl olalum yaĳalar çâk idelüm

3 Şubĳdem ‘azm-i ĳül ü lâle vü ĳülşen idelüm
Naĳme-yi bülbül ile cân u dili şen idelüm
Gerd-i ĳamdan yine meyle dili rüşen idelüm
Mest-i lâya‘ ĳıl olalum yaĳalar çâk idelüm

4 Īâr-ı ĳamdan nice bülbül gibi nâlân olalum
Demidür açılalum ĳül gibi ĳandân olalum

* PB: 5203.

* PB: 5221, MN: 3039. 5: -PB.

* MN: 3231.

- Hâtem-i câmi tütup elde Süleymân olalum
Mest-i lâya' kııl olalum yaqalar çäk idelüm
- 5 Göñül eglencesidür gel berü mey nüş idelüm
Bir güzel çihre lebinden dili serhoş idelüm
Oturup hum dibine hum gibi hem cüş idelüm
Mest-i lâya' kııl olalum yaqalar çäk idelüm
- 6 Çün geçen geçdi dilâ biz de geçenden geçelüm
Varalum meykedeye ' ışk rumûzın açalum
Mest olup bezm-i maħabbetde tolular içelüm
Mest-i lâya' kııl olalum yaqalar çäk idelüm
- 7 Şun berü nüş idelüm câm-ı muşaffâ sâķī
Gül gibi çünki geçer ' ömr degüldür bâķī
Toptolu eyleyelüm na' re ile âfâķı
Mest-i lâya' kııl olalum yaqalar çäk idelüm
- 8 Devr-i gül geldi varup soħbete bünyâd idelüm
Ol gülendamuñ elinden nice feryâd idelüm
Câm içüp rûh-ı revânını Cem'üñ şâd idelüm
Mest-i lâya' kııl olalum yaqalar çäk idelüm
- 9 Ey Muħibbī nice bir ğarķ olasın baħr-i ğama
Beñzedi çünki gülistân içi bâĝ-ı İrem'e
Kim bilür bir daħı kim irişür ola bu deme
Mest-i lâya' kııl olalum yaqalar çäk idelüm

45*

Vezin: . . - - / . . - - / . . -

- 1 İdelüm vasluñı heves n'idelüm
Cân virelüm bu yolda bes n'idelüm
- 2 Var mıdur hâķ vişâl ' âlemde
Bulmaduķ añâ destres n'idelüm
- 3 Gül yüzi şevķi ile şubħa degin
Olalum bülbüle hemnefes n'idelüm
- 4 Mürdeye cân virür ' şânefesi
Bize irmez âh ol nefes n'idelüm
- 5 Ceng ider bir bölük fütâdeler[üz]
Sürer üstümüze feres n'idelüm
- 6 Zâhide hür gerek baña nigâr
Her kişide var bu heves n'idelüm
- 7 Ğam gelürse Muħibbī ğam yime kim
Ğamsuz olmaz cihânda kes n'idelüm

46*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Eyledi bir sîmten bu sînemi türe nişân
Ol sebebden toptoludur âhum ile âsumân
- 2 Gice gündüz şem' gibi yanaram hecr odına
Âh u eĝânum benüm güş itmez ol nâmiħribân
- 3 Şâdıķam ben ger yoluñda ölü isem dönmezem

* MN: 3303. 3b: Vezin kusurlu // 6b: Vezin kusurlu.

* PB: 5390, MN: 3375.

Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥân

4 Zâhidâ maḥbûb u meyden men' ile men' olmazam
Eyler iseñ günde biñ kez sen baña ḥayy-ı lisân

5 Yandı maḥv oldu Muḥibbî şem' ile pervâneveş
Andan ummañ düstlar şimden girü nâm u nişân

47*

Veziin: - - - / - - - / - - - / - - -

1 Görelî serv-i revânuñ aqıdır eşk-i revân
Ol sebebden bitiserdür qabrüm üzre erğavân

2 Unudıldı Vâmıq u Ferhâd u Mecnûn kışşası
Olalıdan derd-i 'ışqum 'âlem içre dâsitân

3 Hüsni meydânında gördüm zülfünün çevğânını
Başımı tûb eyledüm ya' nî ki aldum armağan

4 Verd-i terden daḥı nâzüksin dile cevr eyleme
Âhum odından ḥoludur çün zemîn ü âsumân

5 Gülsitânında Muḥibbî her gice tâ şubḥa dek
Gözlerin yummaz ider bülbül gibi âh u fiğân

48*

Veziin: - - - / - - - / - - - / - - -

1 Bîçâre gönül ḥastedür ol âteş-i la' lreng için
Dâm-ı belâya bestedür ol ḥurre-yi şebreng için

2 Kûyında olsam bir nefes yârûñ itine hemnefes
Yiter baña bu mertebe 'âlemde nâm u neng için

3 Yâd eyleyüp gül yüzünü zârîlık itsem derd ile
Gülşende iñler derd ile feryâduma âheng için

4 Dirler yüzinde câbecâ ḥaḥtı belürdi dilberün
Didüm ki sultân-ı Ḥabeş Rûm'a gelüpdür ceng için

5 Görüp cemâl-i hüsnünü naqqâşlar ḥayrân olup
Bu naqşa dirler âferîn ḥâcet degüldür reng için

6 Her kim başa 'ışqa qâdem evvel gerekdür terk-i ser
Baş terkini urmaq gerek meydâna giren ceng için

7 Yanar firâkuñ odına cân bülbülü pervânedür
Yansa Muḥibbî ḥaḥ midur ol la' l-i âteşreng için

49*

Veziin: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

1 Lâleveş bağrumı yaqđum gül-i ḥandânuñ için
Eyledüm yaşı revân serv-i ḥırâmânuñ için

2 Câbecâ geldi ḥaḥtı ister ide gâret-i dîn
Gel qazıt virme yüz ol serv-i ḥırâmânuñ için

3 Olmışam 'ışq faqîri n'ola ey kân-ı kerem
Bir nazar hüsnünü iḥsân idesin cânüñ için

* PB: 5429, MN: 3374.

* PB: 5449, MN: 3851.

* PB: 5503, MN: 3729. 5: -PB // 6: -PB.

- 4 Esb-i nāza binüben zülfünü çevgân idesin
Tüb ola kalmaya bir ser kamu çevgânun için
- 5 Pârelensün dilerem şâne gibi bağı anuñ
Her ki elin uzada zülf-i perişânun için
- 6 Çeşm-i maḥmûr hayâli gele dil hânesine
Mâhazar eyle ciger hününü mihmânun için
- 7 Bu Muḥibbî şanemâ hâl-i siyâhuñdan ırak
Dem mi var sinesine yaqmaya dâğ anuñ için

50°

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Düstüm cevır ü cefâlar eyledüñ ḥadden füzün
Kâmetüm oldu nigârâ bâr-ı ğamdan hemçü nün
- 2 Ey ḥiredmendân ne kılam bu dil-i dîvâneyi
Boynuma kullâb-ı zülfî oldu zencîr-i cünün
- 3 Ger zebün-ı ‘ışk olsam düstlar olmaz ‘aceb
‘İşk elinden şîr-i nerler düstlar olur zebün
- 4 Kalmadı ehl-i kerem ‘anķâşifat nâyâbdur
Ey dirîğâ sifleperver oldu bu gerdün-ı dñn
- 5 Virmedi râh-ı talebden çünki ḥç bir kes nişân
‘İşkdan ğayrı Muḥibbî saña olmaz rehnümün

51°

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bâr-ı ğamdan kalmadı tâkat zebün oldum zebün
‘Âşıkuñ baḥtı için dirler ezelden sernigün
- 2 Gözlerüm yaş dökdüğince âhum artarsa ne tañ
Âteş üzre şu dökilse ‘âlemi tatar tütün
- 3 Ol elifkaddün hevâsı ḥasretinden düstlar
Ĝâḥ kaddüm dâl olur hicrân düninde ğâḥ nün
- 4 Baş u cân terkin urur ‘âşık hemân pervânedür
Ĝülşen içre bülbül olmışdur şan efsân-ı cünün
- 5 Dil virelden bu Muḥibbî zülfünüñ zencîrine
Dönmişem Mecnün ‘a ammâ ğünbegün artar cünün

52°

Veziñ: . . . - - / . . . - - / . . . - -

- 1 Âhum odından ey nigâr şaḥın
İrnesün küyuña şîrâr şaḥın
- 2 Tayanup ḥüsnüne cefâ kılama
Çün degül ḥüsn pâyidar şaḥın
- 3 Ḥâk-i pâyuñ olam dir isem eger
Gelmesün ḥâtra ğubâr şaḥın
- 4 Dñd-ı dil çün şu ‘üd ider felege
Yırde kalmaz bu âḥ u zâr şaḥın

* PB: 5697, MN: 3451.

* PB: 5698, MN: 3452.

* PB: 5721.

5 'İşkî şakla Muhibbî sineñde
Ele girmez bu yâdigâr şakın

53*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Şimdi bildüm seni bu hüsñ ile hürizâdsın
Yâ nihâl-i tâzesin yâ hürî yâ şimşâdsın

2 Bir nefesle mürdeler ihyâ ider şîrîñ lebûñ
Söz deminde sen Mesîhâ'dan bugün üstâdsın

3 Tağıdup sünbüllerüñ çîñ eyleyüp ebrûlaruñ
Gamzelerle hün-ı ' aşık dökmede cellâdsın

4 Ğuşsa-yı derdüm niğarâ bilmesen olmaz ' aceb
' Aşık olmaduñ anuñçün ğuşşadan âzâdsın

5 Cevri çok kılsa Muhibbî tañ degül ol nâzenîñ
Kim güzeller cevriñi çekmekte sen mu' tâdsın

54*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Mâhrûlar cevriñi çekdükçe ey dil şâdsın
Anuñ için kim ezelden aña sen mu' tâdsın

2 Leyl'zülfine tolaşduñ ey gönül Mecnûñ gibi
La'l-i şîrîñine anuñ cân virür Ferhâd'sın

3 La'l-i nâbuñ dirgürirse tîr-i gamzeñ öldürür
Bir nefesde hem Mesîhâ'sın u hem cellâdsın

4 Naḥl-i kaddûñ Sidre vü Tübâ'dan olmışdur bülend
Kimdürür ki saña diyen serv yâ şimşâdsın

5 Sâkî-yi mehveş elinden nüş kıt câm-ı şarâb
Ey Muhibbî çün gam-ı devrân ile nâşâdsın

55*

Veziñ: - . . / . - - . / . - - . / . - -

1 Ey düst müjeñ tîrine sinem siper olsun
Tek ğuşe-yi çeşmüñle baña bir nazâr olsun

2 Her kim ki benüm hâlûme rahm itmeye ey düst
Ḥaḳ'dan dilerem hâlîni benden beter olsun

3 Meyl itmeye la'lüñ var iken bu dil-i ḥaste
Başdan başa ' âlem tolu şehd ü şeker olsun

4 Her kim ki diler merd ola merdâneler içre
Dünyâya gönül virmesün ' âlemde er olsun

5 Çevgân-ı ser-i zülfine başuñı Muhibbî
Tüb eyle ki ' uşşâḳ ara bir hüner olsun

56*

Veziñ: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Nâmeler gelse kaçan İstanbul-ı âbâddan

* PB: 5734, MN: 3630.

* PB: 5735, MN: 3631.

* PB: 5781.

* MN: 3551.

- Büy-ı zülfünü seçergerh aluram Bağdād'dan
- 2 Mısr-ı hüsnün haqqı senden ayru ey Yūsufcemāl
Eşk-i çeşmüm Nıl'den eksük degül hem Şād'dan
- 3 Gül yüzünden dūr olalı çü gönül bülbülleyin
Giceler tā şubha dek hālī degül feryāddan
- 4 La' l-i şīrīnūne cānā ben nice cān virmeyem
Bu tarīk-ı 'ışkda eksük miyem Ferhād'dan
- 5 Tek beni sürme kapuñdan öldürürseñ rāzīyam
Ölmek evlādur kişiye bir yaramaz addan
- 6 Didiler çünki şu üzredür cihān bünyādını
Ne umarsın ey gönül bīkār u bībünyāddan
- 7 Bu Muhibbī'yi 'aceb añmaz mı ki ol sengdil
Bir nefes bir dem anuñ gitmez hayālī yāddan

57°

Vezin: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Pend güş itme dilā alma ele 'ār etegin
Ço ne dırlerse disünler tutagör yār etegin
- 2 Baña her demde gelür derd ü belā miñnet ü ğam
Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin
- 3 Cān virüp büseye ey dūst nedür çāre didüm
Gül gibi güldi didi tut yüri nāçār etegin
- 4 Müdde'ī dāmeni dildāra irişse ne 'aceb
Çanda kim açıla gül kımaz anuñ hār etegin
- 5 Yüz süri pīr-i muġān hizmetine dutma şakın
Hānkāh içre varup zāhid-i mekkār etegin
- 6 H'ābda yāri görüp fırsat ile būseseñ al
Uyanup hışma gelürse kıma inkār etegin
- 7 Ey Muhibbī ben'ādemde vefā kılmadı hīç
Sen de Mecnūnşıfat tut yüri taġlar etegin

58°

Vezin: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 İderüz şöhet-i mey biser ü sāmānlar ile
Giceler hemnefesüz şubha dek eġānlar ile
- 2 'Ār u nāmūsa kıoyup kıma selāmet yaķasın
Yüri Mecnūn gibi sen çāk-i girībānlar ile
- 3 Şakın aldanma ser-i zülf-i siyāhına gönül
Çıkmadı kimse başa zülf-i perişānlar ile
- 4 Serv tek seyr-i çemen içre şalınsun yine yār
Gevher-i eşki dökem yolına dāmānlar ile
- 5 Bezm-i mey içre Muhibbī giceler şubha degin
Şem' veş āteş-i 'ışk ile yanar cānlar ile

* MN: 3741.

* PB: 6054, MN: 4413.

59°

VeZin: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Nâr-ı ğamda nazâr iden kişi tâb-ı tenüme
Didi fânüs-ı belâ perdesi pîrâhenüme
- 2 Bülbül-i cân iremez gülşen-i ŝâdiye velî
Çanda kim ħâr-ı ğam olsa iliŝür dâmenüme
- 3 Hâŝre dek rağs uram ey dilber alup baŝum ele
Tîğ-i cânbağŝuñ eger ire benüm gerdenüme
- 4 Ser-i küyünda kılam ħaddümi yâ âhumı tîr
Tâ ki her zâğ rakîb uğramaya gülŝenüme
- 5 Ey Muĥibbî dime aĝyâra seg-i yâr şağın
Ne için beñzedesin düstümü düşmenüme

60°

VeZin: - . . - / - . . - / - . . - / - . . -

- 1 ‘Ağlumı aldı nazâr kıldum gözine kaçına
Cân u dilden çad hezârân âferîn nakğğâŝına
- 2 Gün gibi ‘ağlum yüzün kılsa münevver tañ midur
Ol ħamerrü bedr olup girdi çün on dört yaşına
- 3 Şöyle ħayrân oldı dil gördi ħayâl-i dilberi
Tâ kıyâmet gelmeyiser ‘ağlı ayruğ başına
- 4 ħabrüm üzre her çemen söyler cefâsın ol mehüñ
Kim gelüp bir dem nazâr kılsa mezârum taŝına
- 5 Hâk-i pâ-yı dilberi pâk eyleyüp her dem ŝular
Âferîn çad âferîn bu didemün ferrâŝına
- 6 Sırrını fâş itdi ‘iŝkuñ bilmeyüp Ferhâd’ı gör
Anuñ için tiŝesi doğındı âĥir başına
- 7 Rûz-ı maĥŝerde diyem Mecnûn’a derd ü ĝuŝŝamı
Her kişi derd-i dilin dir ħandasa yoldaŝına
- 8 Gevher olursa Muĥibbî yâr kılmaz çün nazâr
Hiç raĥm itmek olur mı hiç gözüm yaşına

61°

VeZin: - . . - / - . . - / - . . - / - . . -

- 1 Gün yüzün virdi ŝeref geldi bu ben ħâk üstine
Pâ ħosam şimden girü tañ midur eflâk üstine
- 2 ‘Işğ ara her birisi serv ile gülden tâzedür
Dâğlar ile var elifler sîne-yi çâk üstine
- 3 Baña geydüren belâ vü derd ü miñnetden libâs
Nâzdan dikdi ħabâsın serv-i çâlâk üstine
- 4 Hâğ yaraŝmaz ‘ârîzuñda gel anı eyle terâŝ
Hîç revâ mı gerd ħona âyine-yi pâk üstine
- 5 Sürmeden yigdüür Muĥibbî’ye ĝubâr-ı dergehi
Ey şabâ luğ it getür bu çeşm-i nemnâk üstine

* PB: 6219, MN: 4466, CN: 362a.

* PB: 6230, MN: 4155. 4: -PB // 5: -PB // 7: -PB.

* PB: 6286.

62*

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Gözleri hañçerler almış ğamzelerden yanına
Gel beni öldür hemânâ girme kimse kıanna
- 2 Cân lebe geldi lebüñden şunmaduñ bir kañre şu
Şoñ deminde düstum kaşd eyledüñ imânına
- 3 Derd-i ‘ışkuñ lezzetin bilen bilür dermânını
Rağmet olsun derd-i ‘ışk ile ölenler cânına
- 4 Şorma hâlin ‘aşık-ı dilhastenüñ ey mâhrû
Senden artuğ kim ne bilsün derdi ne dermânı ne
- 5 Olalıdan hüsn meydânında ol meh şehsüvâr
Başumı tûb eyledüm ben zülfinüñ çevġânına
- 6 Bañr-i ‘ışka ey Muhibbî niçeler ġarğ oldılar
Görmedüm bir kimse dir irdüm anuñ peymânına

63*

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Seyr iderken bir güzel gördüm bugün bázarda
Ruğları mânendi bir gül bitmedi gülzârda
- 2 Ruğları üstinde ol hâl-i siyeh miskinleri
‘Anberînden dânelerdür âfitâb envârda
- 3 Kaşları tuğrasına ey şüf’ikrâr cylegil
Niçeye dek kıalasın bu ġaflet ü inkârda
- 4 Öldürem yarın dimişdi ol hilâlebrû baña
N’eyleyem derdâ dirîġâ tûrmaz ol ikrârda
- 5 Bu Muhibbî ġastedil ger kıan yudarsa tañ midür
Zîra kimse görmedi resm-i vefâ dildârda

64*

VeZin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Göz ucından göñül düşdi meded bir nâmüselmâna
Ĥadeng-i tîr-i müġânı irişdi sînede cânâ
- 2 Hevâ-yı Ka‘be-yi yâra yüzüm üzre revân oldum
Beni kim kıurtarur yâ Rab ki tulaşdum muġaylâna
- 3 Ĥadış-i ‘ışk-ı dilberden ġaber virmek diler göñlüm
Velî kıorkaram andan kim cihân başdan başa yana
- 4 Seni sevdüm ise ey meh ne suç itdüm ki öldürdüm
Revâ mı pâdişâh olan girer nâġak yire kıana
- 5 Muhibbî bâġ-ı hüsninde temâşâ eyle ol servüñ
Ne ra‘nâ güller açılmış deġer her biri biñ cânâ

65*

VeZin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 N’eyler idüm cânı ben ‘âlemde cânân olmasa

* PB: 6326, MN: 4185. 5: -PB.

* PB: 6373, MN: 4040.

* PB: 6470, MN: 4510.

* PB: 6479.

- Bülbül efgân eylemezdi ger gülistân olmasa
- 2 Murğ-ı dil feryâd iderdi tûrmaz idi bir nefes
Ol lebi mül ruhları gül zülfi reyhân olmasa
- 3 Zecr-i hecre öğrenüpdür bu gönül şol hadde kim
Dir ki derd olsa bu ‘âlem içre dermân olmasa
- 4 El uzadurdu mu‘anber zülfine dîvâneler
Ejdehâveş ol ham-ı zülfi perişân olmasa
- 5 Bûsesine ey Muhibbî cân virürsin dilberün
Müşkil ol vaqtin ölürdi cân-ı âsân olmasa

66°

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Perde kılduñ şem‘-i ruhsâruña zülfün kıldum âh
Câme-yi fânûsı hâç câyiz midür itmek siyâh
- 2 Saña beñzer bir peripeyker melekru görmedüm
Gerçi kim ‘âlemde bihadd eylemişem geşt-i râh
- 3 Yağdı hasret âteşi şol hadde bu cân u dilüm
Kalmadı tende mecâlüm eyleyem bir kerre âh
- 4 Hecr ile yağduñ beni kül eyledün sertâkadem
Bilmezem kim sevdüğüm midür seni ey şeh günâh
- 5 Gül yüzüñsüz sorar iseñ bu Muhibbî hâlini
Gice bülbül gibi efgân eylemekdür gündüz âh

67°

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Zâhir oldı ruhlarında didiler hañt-ı siyâh
Güş idüp anı gönülden kopdı bir göynüklü âh
- 2 ‘Âşık-ı şürîdediller meyl iderse tañ midür
Hübürlerde komışdur câzibe çün kim İlâh
- 3 Pâdişâh olmışdı ‘ışka didiler Mecnûn çün
Düstlar şimdi ben oldum mülk-i ‘ışka pâdişâh
- 4 Şâh-ı ‘ışkam düd-ı âhum âteşidür hil‘ atüm
Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ‘alemdür âh vâh
- 5 Bîgüneh ‘âşıkları kırdı geçürdi ol perî
Tıfldur bilür dahı yazılmaz aña çün günâh
- 6İRmege zülfün şebinde bu Muhibbî küyuña
Düd-ı âhı başına semmürdan bir şebkülâh

68°

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Hâlüme baksañ n’ola ey hüsn iline pâdişâh
Cân u dilden kim seni çok sevse yanuñda günâh
- 2 Pîşe itme zulmi lillâh kendüñe ey servkadd
Nüh felek ditrer kaçan kim bir garîb eyleye âh

* PB: 6541, MN: 3975.

* PB: 6542, MN: 3976. 4: -PB.

* PB: 6543, MN: 3977.

- 3 Hîç kes bilmez belâ vü derdini bu gönlümün
Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdümdür aña ancağ güvâh
- 4 Gice vü gündüz tolaşur küyımı ol dilbertün
Şöyle beñzer rüyına âşüfte oldı mihr ü mâh
- 5 Cân fidâ itmez Muhibbî dir imiş ol bîvefâ
Cân u baş çoğdan yolindadır bu söze Hâk güvâh

69°

Vezi: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Ruğlaruñ ‘aksi şehâ bu çeşm-i pürhünâbda
Berg-i güldür güyiyâ düşmiş şarâb-ı nâbda
- 2 Kadd ü refârûnı şu içre görüp serv-i şehî
Bir dağlı görem diyü turur kenâr-ı âbda
- 3 Toğru şandum kaşlaruña karşı ben kıldum namâz
Egrilik olsa ‘aceb mi kafirî mihrâbda
- 4 Sînemi çâk itse tañ mı ol hilâlebrü benüm
Anca sîne çâk olur çün tîğ-ı âteştâbda
- 5 Halkı uyutmazsa efgâni Muhibbî’nüñ ne tañ
Korğar andan ol mehi bir kimse göre h’âbda

70°

Vezi: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Luğ ile dilber didi gördün mi beni h’âbda
Didüm ey ârâm-ı cânüm ‘âşık oldum h’âbda
- 2 Gözlerüm yaşına garğ oldum bu rüy-ı zerd ile
Güyiyâ nîlüferem kâldum miyân-ı âbda
- 3 Remz-i ‘ışkı şorma Mecnûn’a kim ol divânedür
Baña şor ‘ışkuñ kitâbın okuram her bâbda
- 4 Sâgar-ı çeşmümde ruhsârûñ hayâli ey şanem
Tâze gül yaprağıdır şan kim şarâb-ı nâbda
- 5 Kaddini tülâb idüp eşkin Muhibbî cüy ider
Çeşmi anuñ gözelerdür yir yir ol tülâbda

71°

Vezi: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Başa kim çıkabilür ol turre-yi tarrâr ile
Kim ola kim söyleşe la’l-i şekerğüftâr ile
- 2 Elde tutup zülfini kim boynı üzre tağıdır
Sâhir olmasa kaçan oynardı böyle mâr ile
- 3 Muşhaf-ı hüsn üzre gördüm zülfini dilber xomış
Olmasa kâfir anı bağlar mıdı zünnâr ile
- 4 Vâd’yi hicrân şebinde bir kara gündür geçer
Olırdur hasteditil ammâ bu âh u zâr ile
- 5 Ey Muhibbî çünki bilürsin ki fânîdür cihân
Gülşen içre bâde nüş it bir muşâhib yâr ile

* PB: 6584, MN: 4033.

* PB: 6585, MN: 4034.

* PB: 6592, MN: 4071.

72*

VeZin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Kim ki gönlin hoş tuta ‘âlemde istiğnâ ile
Meskenin Kâf-ı kânâ‘at eyler ol ‘anķâ ile
- 2 Çünkü bu dünyâ denîdür aña dil virme şaķın
Kimse başa çıkmadı çıkmayısar dünyâ ile
- 3 Ey gönül Mecnûn gibi kûy-ı h̄arâbât ehli ol
Tâ kıyâmet añıla aduñ senûñ şeydâ ile
- 4 Gel şarâb-ı ‘ışķı nûş it zâhid-i peşmînepûş
Niçeye dek qalasın bu hây u hû ğavġâ ile
- 5 Zerre gibi gün yüzi şevķine sergerdân olup
Giceler tâ şubħa dek eġġân idërem nây ile
- 6 Ey Muħibbî yûri ‘âlemde tecerrüd ehli ol
Tâ ki hemser olasın göklerde sen ‘İsâ ile

73*

VeZin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Yine baş koşdı gönül sen dilber-i ra‘nâ ile
Bunı umar vaşl ola ol kâmet-i bâlâ ile
- 2 Bu felek dönsün murâduñca senûñ ey bîvefâ
Ĥasretüñden ger geçerse günlerüm eyvâ ile
- 3 Gönlüm almak istedüm komadı serkeş kâküli
N’eyleyem derdâ dirîġâ ol ruħ-ı zîbâ ile
- 4 Ĥaķ bilür kim cân u dil yolına eylerdüm fidâ
Hemdem olsam bir nefes ol lebleri ĥamrâ ile
- 5 Ey Muħibbî saña kandan mübtelâ olmak aña
Zerre hemser ola mı mihr-i cihânârâ ile

74*

VeZin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Düşdi gönlüm bir perîñün zülfi ‘anberbârına
Tevbe kıldı şimdiden girü şalâħuñ kârına
- 2 Gül yüzinde küfr-i zülfin görse zâhid ‘ışķ olup
Baġlanurdı cân u dilden zülfinüñ zünnârına
- 3 Öldürem dirdüñ baña öldürdün ey kâfir beni
Pâdişâh-ı ĥüsn olan tırmaq gerek iķrârına
- 4 Dil dilerdi cân virüp bugün lebün bâzâr ide
Qaldı işüm vâ dirîġâ yâr ile çün yarına
- 5 Ey Muħibbî olmaduñ sevdâ-yı zülfinden ĥalâş
Düşmesün kâfir daħı anuñ şaçı zünnârına

75*

VeZin: . - - - - / . - - - - / . - - - - / . - - - -

- 1 Siyeh zülfine dildaruñ giriftâr olmasun kimse

* PB: 6610, MN: 4087. 4: -PB.

* PB: 6611, MN: 4088.

* PB: 6631.

* PB: 6775.

- Belâ dâminuñ içine düşüp zâr olmasun kimse
- 2 İşiden âh u efgânım benümle yanar ol oda
Benüm süz-ı derünümdeñ haberdâr olmasun kimse
- 3 Dilêrem âteş-i ‘ışkuñ beni şol hadde yaqsun kim
Görenler diyeler Allâh saña yâr olmasun kimse
- 4 Leb-i la‘li hevâsından kamu mest oldı bîdiller
Bugün çün mevsim-i güldür ço huşyâr olmasun kimse
- 5 Gidüpdür ‘aql u dil elden dilêgüm budurur Haq’dan
Muhibbî gibi ol yârı sevüp zâr olmasun kimse

76*

Vezi: . - - - / . - - - / . - -

- 1 İdêrem giceler tâ şubha dek âh
Degülsin n’eyleyem hâlümdeñ âgâh
- 2 İrişdi âh u efgânım semâya
Nedendür saña irmez ey yüzi mâh
- 3 Felekden görünür Mecnûn’a a‘lâ
Kaçan şahrâda Leylâ kursa hargâh
- 4 Baña meyden didi kıl tevbe zâhid
Ne tevbe zâhidâ *estağfirullâh*
- 5 ‘Adem mülkine gitdükte Muhibbî
Gamuñdan özge yoqdur aña hemrâh

77*

Vezi: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Her dem irişür dūd-ı dilüm evc-i semâya
Derdâ ki eşer eylemez ol mâhlikâyâ
- 2 Būy ile toluş ‘âlem ola cümle mu‘aţtar
Dildâr kaçan nâz ile zülfini taraya
- 3 Kaşdı bu ki kapuñdan ıra beni hasūduñ
Güş itme sözün uymağıl ol yüzi qaraya
- 4 Ğam yükini yükletmege ‘uşşâka demâdem
‘İşk husrevi beñzer ki dutar cümle kirâyâ
- 5 Qo ğamzeleri tığı bu bağrum deletursun
Çün sine nişân eyledük ol kaşları yaya
- 6 Ney gibi ‘aceb midür anuñ bağı delinse
Lâyıkdur aña yine uyar idi hevâyâ
- 7 Pehlūya çeküp çoçmağ olur idi nigârı
Girmese Muhibbî ara pîrâhen araya

78*

Vezi: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Tolaşdı gönül âh çün ol zülf-i dütâyâ
Güş eylemedi pendî özin atdı belâyâ

* PB: 6789.

* PB: 6829, MN: 4640.

* PB: 6831, MN: 4642.

- 2 Öğrendi gönül cevri ü cefasına nigârûñ
Şimden girü meyl eylemezem mihr ü vefâya
- 3 Görmek dilesem mâni^ç olur yârî hasûd âh
Şan hâyil olur ebr gibi bedr iken aya
- 4 Eflâke çıkar bir gice âhum benüm ey düst
Bu kanlu yaşum dağı irer taht-ı şerâya
- 5 Bünyâd-ı cefâ eyledi çün yâr Muhibbî
Kurbân idegôr cânuñı gel sen o binâya

79°

Vezi: - . . / - . . / . - . - / - . . -

- 1 Ey dil geçür bu ^çömrüñi her dem şafâ ile
Mehtâba karşı ^çîş idegôr çeng ü nây ile
- 2 Her kim hevâ-yı zülfine tolaşdı dilberüñ
İrmez eli ki terk ide ser bu hevâ ile
- 3 Çeşmüm ağırtıdı kanlu yaşın itdi râz fâş
Rüsvâ-yı ^çâlem oldı o bu mâcerâ ile
- 4 Hiç ola mı gün gibi ol şâh-ı lânazîr
Pertev şalup ola bu ben bînevâ ile
- 5 Dirler baña ki şabr iden irür vişâle âh
Kalmadı şabr geçdi günüm âh u vâ ile
- 6 Sen bir nazarla mürde dile cân bağışladuñ
^çİsâ egerçi diri kıldı du^ç â ile
- 7 Şalar Muhibbî^ç hasteyi ferdâya çün habîb
Hâli n'ola ki n'eyleye ol bînevâ ile

80°

Vezi: - . . / - . . / . - . - / - . . -

- 1 Hün-ı cigerle düşdi yine âh u vâ ile
Deryâ temevvüc eylemez illâ hevâ ile
- 2 Nâyüñ hevâsı gönlümi itdi hevâyî^çâh
Olur hevâyî^çoturan ehl-i hevâ ile
- 3 Gitmez tavâf-ı Ka^ç be^çye Merve hağı gönül
Eyler tavâf kûyımı her dem Şafâ ile
- 4 Her dem seni bir oğ gibi ata yabana âh
Başa çıkam dime şağın ol kaşı yâ ile
- 5 Añsa Muhibbî^çgün yüzüñi zâr eylese
Güş-ı zamâne toptolı olur şadâ ile

81°

Vezi: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Âh u vâh ile günüm çünki geçer döne döne
Tañ mı hecr ile kebâb oldı ciger döne döne
- 2 Nice kan yutmaya dil göz göre karşıñda benüm
Kadeğ ağzında öpe kıoca kemer döne döne

* PB: 6886, MN: 4704. 3: -PB, 4: -PB. 4b: Vezi kusurlu.

* PB: 6887, MN: 4705.

* PB: 6904, MN: 4494. 5: -PB.

- 3 Yağalı âteş-i 'ışkıma bugün cân u dili
Çıkar eflâke şîrârumdan eşer döne döne
- 4 Görmedi görmeyiser ruhları mânendini hîç
'Âlemi gerçi gezer şems ü kamer döne döne
- 5 Dolaşup kâkülüne dil diler irmek lebine
Resen-i zülf ile dil ya' n'çıkâr döne döne
- 6 Tütüşup âteş-i 'ışkı ile pervâneşîfat
Bu Muhibbî düşüp odlara yanar döne döne

82*

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bir gâzel didüm yine şol mâh-ı tâbân üstine
Aydur ise ehl-i şevk götür ser-i cân üstine
- 2 Gözleri hañçer çeker hem dembedem bağrum deler
Hîç revâ mı var mıdur kim kıan ider kıan üstine
- 3 Ol perîruhsârı görsem bîd gibi dıtrerem
Şanasın bir hastedür kim ditreye cân üstine
- 4 Ben senüñ yoluña cânâ cânımı virsem n'ola
Kim bilürsin cân virürler dîn ü îmân üstine
- 5 Bu Muhibbî'ye didüm kim büsuñı ihsân kııl
Gönçe gibi güldi dilber didi kim cân üstine

83*

Vezi: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Şol mu' anber zülf düşmiş hadd-i cânân üstine
Deste-yi sünbüldür ol şan verd-i handân üstine
- 2 Dil perîşânhâl idi dağı perîşân eyledi
Çün girihler şaldı ol zülf-i perîşân üstine
- 3 Dâğlarla kim göre deşt-i belâda cismümi
Zâğlar konmuş şanur Mecnûn-ı 'uryân üstine
- 4 Şanmañuz derd ü belâdan düstlar yüz döndürem
'Aşık oldur derdi terciğ ide dermân üstine
- 5 Zülfini kaldırdı gördüm hadd ü ruhsârın didüm
Gül açılmış ne 'aceb serv-i hırâmân üstine
- 6 Sebz hañtuñı görüp didi Muhibbî hasteditil
Sâye şalmış Hızır'dur şan âb-ı hayvân üstine
- 7 Gözlerüm kıanna gel dök ey şabâ hâk-i derin
Resmdür toprağ dökerler görseler kıan üstine

84*

Vezi: . . - - / . . - - / . . - - / . . -

- 1 Gönümüz mey mi içer ol leb-i sükker yirine
Lebleri añılcağ şu gibi sükker yirine
- 2 Ger elüm irmeye ol tâze gülün dâmenine

* PB: 6936.

* PB: 6937, MN: 4249. 5: -PB, 7: -PB.

* PB: 7020.

- Hârî bağruma başam ol gül-i ahmer yirine
- 3 Çaddüne beñzedemem servi ben ey tâze nihâl
Dahl ider her kişi servûñ nice her bir yirine
- 4 Kıya bakışlar ile bağrumı hûn itdi gözün
Müjesi sinemi çâk eyledi hançer yirine
- 5 Başuña tâc-ı zer alma yüri dîvâne gönül
Hâk-i pâyı var iken başuñı efser yirine
- 6 Ka'be küyını Muhibbî tolaşur şâm u seher
Döşenür hâk-i deri her gice pister yirine
- 85°**
Veziñ: / / /
- 1 Şabâ küy-ı dilârâdan geçer âheste âheste
Anuñçün guşsa-yı dilden iher âheste âheste
- 2 Şalınsa servtek dilber bugün gülşende nâz ile
Ciger kanın gözümdeñ dil şaçar âheste âheste
- 3 Semend-i nâz ile cânâ inen incitme 'uşşâkı
Şağın aldanmağıl hüsne geçer âheste âheste
- 4 Sehergeh vâdî'yi ğamda ceres gibi figân eyle
Şanasın kârbân-ı dil göçer âheste âheste
- 5 Ribât-ı köhnedür dünyâ Muhibbî aña dil virmez
Bilür kim aña kim qonsa göçer âheste âheste
- 86°**
Veziñ: - - . / - - . / - - . / - - .
- 1 El götürüp du'â direm ol servqâmete
Kimdür ki irmek istemez ola kıyâmete
- 2 'İşkî yolında olur ise şâd olur gönül
Bir haste gibi irişe âhîr selâmete
- 3 Mest-i harâb iken ne 'acebdür ki gözleri
Mihrâb idüp qaşın geçer evvel kıyâmete
- 4 Ey dil mecâzî' işka gönül virmeden şağın
İrişdürür kişi ezel âhîr nedâmete
- 5 Mecnûn gibi ki Leylâ saçına virüp gönül
Düşdi diyâr-ı ğamda Muhibbî melâmete
- 87°**
Veziñ: - . . . / - . . . / - . . . / - . . .
- 1 Her tarafdan zülf kim düşmiş o ğadd-i mehveşe
Bir bölük Hindü gibi şan kim taparlar güneşe
- 2 N'ola hâl-i sırr-ı zülfî aña hâlüm dir iken
Bir tarafdan dahı yâ Rab n'itdüm ol göz ü qaşa
- 3 Dâğlarla kim görürse bu ten-i 'uryânımı
Beñzedür şahrâ yüzinde zâğlar üşmiş leşe

* PB: 7029.

* PB: 7034.

* PB: 7067.

- 4 Haddi üstinde gören hâl-i siyâhım şanur
Taht-ı ‘âc üstine çıkmış yine şâh-ı Hâbeş’e
- 5 Leylî-yi zülfine tolaşdı görüp âhü gözün
Düşdi Mecnûn gibi biçâre gönül tağ u taşa
- 6 Âteş-i ‘ışka Muhibbî nice döysün cân u dil
Yağar ağı irse zerrece eger kurı yaşa

88°

Vezin: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 ‘Işk câmn içelüm biser ü sâmanlar ile
Giceden şubha degin ‘ış idelüm anlar ile
- 2 Başa tâc eyleyelüm sâgar-ı meyden sâkî
Başka sancağ çekelüm âh idüp efgânlar ile
- 3 Lâleler gibi yine sîneyi pürdâg idelüm
Gönçeveş çâk idelüm sine giribânlar ile
- 4 İdelüm la‘l-i lebi yâdına mey nûş müdâm
Bu gönül derdine dermân idelüm anlar ile
- 5 Görmedük çünki Muhibbî benî‘ademde vefâ
Tağlara düş yürü şimden girü hayvânlar ile

89°

Vezin: - - . / . - - . / . - - . / . - - .

- 1 Eyyâm-ı bahâr olsa yine güller açılsa
Gül şevkine gülşende kızıl müller açılsa
- 2 Şîrîn lebünün yâdına bir ‘ışk eri olsa
Cân terkin urup küh-ı belâ içre seçilse
- 3 El ursa şabâ gibi giderse ser-i zülfin
Def itse şehâbî yüzi hürşidün açılsa
- 4 Ol şâh-ı zamân gelse yine serv-i sehîves
Yir yir güher-i eşküm ayağına şaçılsa
- 5 El virdidi saña Muhibbî Ka‘be-yi vuşlat
Derbend-i belâ vâdî-yi hicrân geçilse

90°

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Düstlar mihmân idindüm dün gice cânaneyi
Nür ile cem‘ eyledüm bir araya pervaneyi
- 2 Hâk-i pâyına gözümden eyledüm gevher nişâr
Biñ belâ ile getürdüm ol gözi mestaneyi
- 3 Gerçi kim geldi hemândem yine gitdi ol perî
Eşküm ile eyledüm pür eldeki peymaneyi
- 4 Gül yüzünün hasretinden ol vefâsuz dilberün
Oda yağıdum âteş-i âhumla bendeñaneyi
- 5 Leblerinün hasretinden ol vefâsuz dilberün
Bu Muhibbî mesken itse tañ midur meyñaneyi

* MN: 4415.

* MN: 4633.

* PB: 7115, 7846.

91*

VeZin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Geçdi küyuñda benüm ‘ömrüm şehâ çün gül gibi
Eyledüñ nâr-ı cefâñ ile derünüm kül gibi
- 2 Pîridür ger çan yudarsa la‘lveş ‘âşıkıların
Tek cihân içinde ol sen şâd u hândân gül gibi
- 3 Bezm-i gülşende ruhuñ şevkine dâyim cân u dil
Hâl’olmaz bir nefes efgân ider bülbül gibi
- 4 Düstüm bir dem kadem başsañ yüzüm üzre benüm
Hâr elinden dâmenüñi n’ola alsañ gül gibi
- 5 Ey Muhibbî rind olmağ ister iseñ haşre dek
Leblerinde bûs eyle dilrübânüñ gül gibi

92*

VeZin: . . . - . / . . . - . / . . . - . / . . . - .

- 1 İtmedi yâr bu ben miskine hiç yârlığı
Gerçi harc eyledi dil yolına her varlığı
- 2 Destüm irmêdi miyânına kemer anı kocar
Yâ İlähî virme hıç kimseye nâçârlığı
- 3 Niçün işitmesin âh u figânımı benüm
Yohsa hoşça mı gelür ‘ışkuñ ile zârlığı
- 4 Dir idüm ben ki kapuñdan meger ölüm ayıra
Baña bu çerh-i felek eyledi ğaddârlığı
- 5 Bu Muhibbî’yi görüp itme firâr ey yüzi gül
Ne için unudasın eski vefâdârlığı

93*

VeZin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Eyledüñ sen hecr elinden zâr u sergerdân beni
Dağı hem tennür-ı ğamda eyledüñ biryân beni
- 2 ‘İşk bazarında cân virüp alayın derd ü ğam
Derdüme dermân yiter hıç bilmesün dermân beni
- 3 Nice yıldur kim bu dil bağlayup ihrâm-ı ğamı
Şimdi irdi Ka‘be-yi küyuña kıl kırbân beni
- 4 Hecr elinden düstüm ben şol kadar çan ağladım
Götürüp elden ele gör gezdürür devrân beni
- 5 Zülfini çevgân idüp meydân-ı hüsn içre nigâr
Tüb idüp başın Muhibbî diye kim çevgân beni

94*

VeZin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Zülfine bend eyledi âh ol büt-i tersâ beni
Küh-ı ğamda eyledi Ferhâdveş şeydâ beni
- 2 ‘İşkımı cânım gibi sinemde şakıldım velî

* PB: 7268, MN: 5088.

* PB: 7303. 2b: Vezin kusurlu.

* PB: 7328.

* PB: 7881, MN: 5006. 5: -PB.

- Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm eyledi rüsvâ beni
- 3 Rûze-yi hecr içre kaldum ben za'îf ü hastedit
İrmez isem 'îd-ı vaşluña nigârâ vâ beni
- 4 Ben helâl itdüm harâmî çeşmüñe kanum velî
Çana girüp kimseyi öldürmegil illâ beni
- 5 Vâdî-yi ğamda baña sayemdürür hemrâh olan
Gün yüzünsüz olcağ ol dağı kor tenhâ beni
- 6 Ğarğ idiserdür Muhibbî 'âkıbet dil fülkini
Âhum ile gözlerümden dökilen deryâ beni

95°

Vezin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Görse biñ kez günde bilmez ol gözi şehlâ beni
Nice bilsün kim 'aceb eşkâl ider sevdâ beni
- 2 Dûd-ı âhumdan olur her dem felek sağı siyâh
Ğarğ ider iken gözüm yaşı olup deryâ beni
- 3 Şabr u 'aqlum gitdi elden cân u dil gitmek diler
Vâdî-yi miñnet içinde koyuban tenhâ beni
- 4 Gice gündüz zecr ü miñnet çekdürüp ol bîvefâ
Öldürür nâz ile âhir ol çad-i bâlâ beni
- 5 Şaklamak ol pürcefânüñ 'ışkını mümkün degül
Ey Muhibbî idiserdür 'âkıbet rüsvâ beni

96°

Vezin: - . . / - . . / - . . . / - . . .

- 1 Taht-ı cemende yâr çözüp zülfi bağı
Dehrüñ mu'athtar eyledi ol dem dimâğı
- 2 Şem'-i cemâl-i hüsnüñi her kim göre şehâ
Olmaz 'aceb eride eger bağı yağmı
- 3 Çâh-ı zenağda habs-i mü'ebbed idüp nigâr
Câsûs diyü şakladı göñlüm ulağı
- 4 Zülfi şebinde dil düşeli vâdî-yi ğama
Yağdum zamânede yine Mecnûn çerâğı
- 5 Bir dem Muhibbî olmadı hüşyâr haşre dek
Rûz-ı ezelde içeli 'ışkuñ ayağı

97°

Vezin: - . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

- 1 Servde reftâr yok serv-i hürâmânım gibi
Gönçede güftâr yok ol verd-i handânım gibi
- 2 Nice yıldur kim döner devvârdur uşbu felek
Görmedüm bir hübrü sen mâh-ı tâbânım gibi
- 3 Secde eyler pâyuña her dem şurâhî ey şanem
Eşk-i çeşmini döker bu çeşm-i giryânım gibi

* PB: 7882.

* PB: 7411.

* PB: 7448.

4 Ya aşuğdan sehv ile itseğ bağa ğam oların
şaklaram ben sđnem ire anđ cānānum gibi

5 Ey Muđibbđ şev řađrāsında arşu her seğer
Gül abāsın āk ider āk-i girđbānum gibi

98*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Āh kim bir dilberi sevdüm yine cānum gibi
Nice cānum belki bu sđnemde ĩmānum gibi

2 Derdümün dermānidur derdūme dermān eylemez
Āsterem derdini ben derdūme dermānum gibi

3 El uraldan sūnbūl-i mūřġđn-i dildāra řabā
Key periřānĥālem ol zūlf-i periřānum gibi

4 Gül yūzūnsūz zārlġđm diđnemiřdūr dūstum
Görmedi bārān kimesne eşm-i giryānum gibi

5 Miĥnet-i kūh-ı belāda āh kim ğam yirine
Ey Muđibbđ olmaya bu sđne alkānum gibi

99*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Ĥālūme raĥm itmeyen ol dilber-i ra' nā gibi
'Aqlumđ tārāc iden āh ol meleksđmā gibi

2 Zūlfmūđ zencđridūr eyleđ ' ilācum dūstlar
Bu diđmāġumđ periřān eyleyen sevdā gibi

3 Tekyeye cem' olmuşuz ' işkuğ nice abdālyuz
Veys ũ Ferĥād ile Mecnūn Vāmıķ u ' Azrā gibi

4 Ĥasteyem devrān ğamından sākıyā şun bādeyi
Olmaya def' -i ğama ĥĥ sāġar u řahbā gibi

5 Kūyına varsa Muđibbđ itleri arřu gelūr
Āřđnālıķ ġořterũrler ol dağı ġavġā gibi

100*

Veziin: - . . / . - - . / . - - . / . - -

1 Sākđ urđ şur řoldurġör cām-ı zũcācı
Ĥaste ġođnũle gel idelũm bir dem ' ilācı

2 Yūzūne nařar eyleye ger bir kere Rıđvān
Vecd olubanı yirden ata ġoġe otacı

3 Kākũllerini daġıdıcaķ ġũl yũzi ũzre
Misk-i Ĥoten' ũđn almaya bir zerre revācı

4 Őldũrdi bu ben ĥasteyi ey cān ğam-ı hicrān
Raĥm eyle ki ' uřřāk olalar sağna du' ācı

5 Ey dũst varup iřġũđnđ bālđn idelũm
Yaşdansa revādur ĥarem-i Ka' be-yi ĥācı

6 Raĥm eyle ' ařā eyle Muđibbđ' ye lebũnden
Cān ĥastesinũđn bũse-yi la' l oldđ ' ilācı

* PB: 7449.

* PB: 7540, MN: 5051.

* PB: 7679.

101*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Cilve kılsa ol perî geyse libâs-ı aḥmeri
Aña beñzer lâlezâr içre seker kebk-i derî
- 2 Cilvesin ḥünâb idelden öldürür ‘ aşıkları
Bir bölük biçâreler kanına girmiş ol perî
- 3 Câme-yi gülgün ile her kim görürse düstum
Dir ṭulû‘ itmiş şafaḡdan âfitâb-ı ḥâverî
- 4 Yoluña virsem ‘ acerb midür şehâ cân ile ser
Hey ne cânlar cânısın ey servḡadler serveri
- 5 Ruḡları şem‘ ine maḡv oldı Muḡibbî serteser
La‘ lgüne câme geydi yine beñzer ol perî

102*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Mihr ü meh olursa saña cân u dilden müşteri
Çünkü ḡûblar aḡterinüñ çünkü sensin ülkeri
- 2 Germ olurmuş aşılıp karşıñda her dem âyine
Nice başdan aşmasun yüz virdün aña ey perî
- 3 Ol serefrâzum kaçan kim nâz ile seyrân ide
Dir görenler uşda budur servḡadler serveri
- 4 ‘ Âşık oldısa saña sevdıyse kâfir olmadı
Nice bir öldüresin sen biğüneh ‘ aşıkaları
- 5 Seyr idüp aḡyâr ile bâziçe itdüḡçe niḡâr
Bu Muḡibbî *semme vecchullâh* olur cândan berî

103*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Kâmetüm dâl olduḡına kimse ‘ ayb itmez beni
Başdan ayaḡa cefâsın bildiler ‘ âlem seni
- 2 Ğamzesiyle bu dil ü cân dâyimâ mecrûḡdur
Çıkmayısar sînceden ölince kanlu demreni
- 3 La‘l-i nâbuñ Ḥaḡ bilür kim mürdeler ihyâ ider
İmtihân itmek dilersen düstum öldür beni
- 4 Gül yüzünsüz itmezem ben bâḡ-ı Firdevs‘e nazar
Sensüzün bir görürem ben gülşen ile külḡanı
- 5 Müdde‘î raḡmınadur her demde cânâ güldüḡüm
Bu Muḡibbî görmez ise bir nefes ey vâ seni

104*

Veziin: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Kimse bilmez hiç ‘ aşık yârdan aḡyârını
Ḥâr elinden nite bülbül almaz gülzârını
- 2 Dâyimâ ol sengdil şalar beni ferdâlara

* PB: 7756.

* PB: 7757.

* PB: 7803, MN: 4865.

* PB: 7829, MN: 4915. 4: -PB, 6: -PB.

- Âh kim geçdi günüm görmem anuñ dîdârını
- 3 Çünki bir şîrînlebe virdüm gönül Ferhâdveş
İhtiyâr itdüm belâ kuhsârınuñ kuhsârını
- 4 Kûmırdur şan serv dalı üzre itmîşdür qarâr
Her kaçan boynuma şalsa zülf-i ‘anberbârını
- 5 Ruğları devrinde hâli geldi îmâna velî
Bu ‘acebdür dağı kesmez zülfinüñ zünnârını
- 6 Niçe yıldur ol gözi tîmâra bîmâr olmuşam
Ol tabîb-i dil niçün görmez gelüp bîmârını
- 7 Mürde cismün ey Muhibbî bulur idi tâze cân
Ol Mesîhâ’nuñ eger güş eyleseñ güftârını

105*

Vezi: - - - / - - - / - - - / - - -

- 1 Ey gönül çün ‘ışğa uyduñ zâr u giryân ol yüri
Giceler tâ şubha dek ney gibi nâlân ol yüri
- 2 Çünki tolaşduñ ser-i zülfine yârûñ bilmedin
Kâkül-i dilber gibi ey dil perişân ol yüri
- 3 Hüsni ilinüñ şâhısın evc-i felekdür menzilüñ
Gün gibi meşhûrsın ‘âlemde sulţân ol yüri
- 4 Gülşen-i hüsniñde ço bülbül gibi efgân idem
Serv gibi sen şalın gül gibi hândân ol yüri
- 5 Leyl/zülfine nigârûñ tolaşup Mecnûn gibi
‘Işk câmin nûş idüp sermest ü hayrân ol yüri
- 6 Ey Muhibbî ol lebi şîrine çün irmez elüñ
Sen de Ferhâd ol bu gam kühında qurbân ol yüri

106*

Vezi: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Var idi ben kılma ol şehüñ ‘âlinâzarı
Sîneden eyler idi gamzesi her dem güzeri
- 2 Eyledüm hasret ile yüzümi zer yaşımı sîm
Qarşuma ince bilin kocalı zerrin kemeri
- 3 N’ideyin ne kılayın bu dil-i dîvâne kılar
Görinür gözlerüme gâh görünmez o perî
- 4 Bu gönül şehrine ey düst hayâlün gelicek
Aña pşkeş çekerem mâhazarı cân u seri
- 5 Çeşmüñ eşki eger kalmasa ‘ayb eylemeñüz
Dîdeden aqmağ ile qalması hün-ı cigeri
- 6 Şalmışam baır-i gama düstlar dil gemisin
Garğ olam yâho bulam arayuban ol güheri
- 7 N’iderem kuhl-ı Şifâhân’ı getür gözlerüme
Tütüyâ yirine ey bād-ı şabâ hâk-i deri

* PB: 7870, MN: 4979. 5: -PB.

* PB: 7940.

8 Dağı şem'ine Muhibbî dil ü cân yansa ne ğam
Çünkü pervâne göre şem'e yaçar bâl ü peri

107*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Kamer devrinde ol mehrû geyer zerrîn külâh egri
Şanasın ebrdür zülfi olur geh toğrı gâh egri
- 2 Eyâ zâhid nazar kılsañ eger bir kez o mehrûya
Görinmez pertev-i hüsnüñ idersin çün nigâh egri
- 3 İder zülf-i perişânı perişân gönlin 'uşşâkuñ
Benüm âh u fiğânumdandur ol zülf-i dü tâh egri
- 4 Dir imiş müdde'î yâra degüldür yoluña şadıķ
Ma' âzallâh ma' âzallâh degülven ben i şâh egri
- 5 Kaşı mihrâbına karşı durup bu dil kıyâm üzre
Maħabbet destrâhında bulunmaz bir giyâh egri
- 6 Çemen seyrânın eylerken çü gördi eşk-i pürçesmüm
Diler pâyına yüz sürmek aķar gâh toğru gâh egri
- 7 Muhibbî âh u efgâni eşer itmez saña cânâ
İrişür kıadd-i bâlâña olur dūd-ı siyâh egri

108*

Vezin: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Kaçan kim görmesem gül yüzlü yârı
İder bülbül gibi dil âh u zârı
- 2 Kemânebrü güzeller çokdur ammâ
Kamusu bende oldur tâcdârı
- 3 Aķup hün-ı ciğer bu gözlerümden
Dükendi acığ ile cümle varı
- 4 Geçüp tîri kıalur peykânı dilde
Ölürsem dilde kıalur yâdigârı
- 5 Ölürsem ey şabâ kûyına yârıñ
İlet yirden götür bu hâksârı
- 6 Dimişler bizden öñdin ğarķ olanlar
Bulunmaz baħr-i 'ışķuñ yok kenârı
- 7 Görelden gün yüzüñi bu Muhibbî
Gezer zerre gibi yokdur kıararı

109*

Vezin: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Anuñ kim tâlî' i kılmadı yârı
Bulur mı cidd ü ceħd ile o yârı
- 2 Tıutupdur jeng-i ğam dil âyinesin
Meded sâķı gider dilden ğubârı
- 3 Melâmet ta' nını gel atma zâhid
Degüldür çünkü elde ihtiyârı

* PB: 7984, MN: 5395. 5: -PB, 6: -PB.

* PB: 8000, MN: 5417. 5: -PB.

* PB: 8001, MN: 5418. 4: -PB.

4 Belâ kuhsârı olaldan baña baş
Gözümün ‘aynıdur onuñ bñarı

5 Şafağ şanmañ görinen âsumânda
Tutuşdı âhum odından kenârı

6 Muhibbî mestdür cām-ı elestden
Ayılmaz haşre dek anuñ ħumârı

110*

Veziñ: . . . - / . . . - / . . . - / . . -

1 Gitdi şabrum bilüm ey şüh-ı cihân sen gideli
Ten ħarâb olsa gerek gitdi çü cân sen gideli

2 Nâz ile çıqđı revân oldı çün ol serv-i revân
Eşküm ol demde revân oldı revân sen gideli

3 Gerçi kim şağlar idüm mihrüñi sinemde velî
Gönül âşüfte olup itdi ‘ayân sen gideli

4 Tâ‘at ü zühdi koyup elde tutup sâğar-ı zer
Leblerün yâdı ile oldı revân sen gideli

5 Bu Muhibbî idiser kendüyi rüsvâ-yı cihân
Gitdi şabrum bilüm ey şâh-ı cihân sen gideli

111*

Veziñ: . . . - / . . . - / . . . - / . . -

1 Bu cihânuñ nesi var zecr ü ‘anâdan ħayrı
Arasañ nesnesi yoğ derd ü belâdan ħayrı

2 Kaşdum oldur ki virem cân u cihân yoluña
Yoğ imiş çünki hüner cüd u şehâdan ħayrı

3 Günde biñ kez n’ola düşünâm ile aña beni yâr
Elümüzden ne gelür aña du‘âdan ħayrı

4 Hecri ile ne belâ çekdüğini cân u gönül
Yâra kim itse ħaber bād-ı şabâdan ħayrı

5 Bu Muhibbî kime yârum diye ağıyar olur ol
Kimsesi yoğ bu cihân içre ħudâ’dan ħayrı

112*

Veziñ: - - - / . . - . / . . - . / . - -

1 Bu dide şehâ ħasret ile kana boyandı
Dil âteş-i ‘ışğ ile dağı odlara yandı

2 Bilmezdi gönül böyle cefâkâr olasın sen
Bîçâre ne bilsün seni ol yâr ola şandı

3 Nâr-ı ħam ile yandı serâser dil ü cân âh
Ten kalmış idi yanmaduğ ol da oda yandı

4 Sensüz ne ola ħâli eyâ rüh-ı revânım
‘Aql ise perâkende vü şabr ise dükendi

5 Gel şıma Muhibbî kuluñuñ gönlini ey düst

* PB: 8043.

* PB: 8055, MN: 5298.

* PB: 8087, MN: 5473.

Kim ide bütün anı ki çün şişe uşandı

113*

Vezi: . . . - / . . . - / . . . - / . . -

- 1 Zülfüne el uzadır şimdi begüm şâne gibi
Toğrasun tığ-ı zamâne anı dendâne gibi
- 2 Şem‘-i ruhsârını yârûn görelî cân u gönül
Cân atar bâl ü peri yakmağa pervâne gibi
- 3 Gevher-i eşkümi gel yirlere şalma kerem it
Şadef-i çeşmüm anı besledi dürdâne gibi
- 4 Zülfi zencîrine bağlansa anuñ tañ mı gönül
Tolaşur şubha degin küymü divâne gibi
- 5 Ey Muhibbî yüri dil şād idegör sâgar ile
Çäre olmaya gamuñ def‘ ine peymâne gibi

114*

Vezi: - . . - / - . . - / - . . - / - . -

- 1 Kânı ol dem kim benüm bir zülfi şâmun var idi
Bir elümde ğabğab u bir elde câmum var idi
- 2 Bulmuş idüm dünye içre her ne kim maşşûd idi
Dergeh-i maşşûddaki ihtirâmum var idi
- 3 Şimdi birün oldum ise dergehinden ol şehün
İtleri içinde bir dem hayl nâmum var idi
- 4 Kimseler hâlüm dimez bu ben ğarîbün bir zamân
Yâra kendüm ‘ arz iderdüm her ne kâmum var idi
- 5 Niçe yıllardur Muhibbî bend-i derd içindedür
Yañılıp bir gün dimez şunda ğulâmum var idi

115*

Vezi: - . . - / - . . - / - . . - / - . -

- 1 ‘ Ateş-i ‘ ışğa yanardum olmasa bu göz yaşı
Göz yaşına ğarç olurdu olmasa ‘ ışk âteşi
- 2 Bağlama dünyâya dil ‘ âlemde şād ol ey gönül
Çün cihân durmaz geçer ger nâhoşî vü ger hoşî
- 3 Hâlîni dâne dökelden ehl-i diller şaydına
Zülf bendine giriftâr oldı bu gönülüm kuşî
- 4 Medh-i hüsninde anuñ bildüm zebânüm ‘ aczini
Kime teşbîh idelüm yâ Rab o hüsn-i mehveşi
- 5 Hübler gerçi Muhibbî ‘ âlem içre çok velî
Gözler görmüş degül senün gibi ‘ aşık kişi

116*

Vezi: - . . - / - . . - / - . . - / - . -

- 1 Yâr çünki bu yıkılmış gönülümü yād eyledi
Kıble haqqı düstlar şan Ka‘be bünyād eyledi

* PB: 8101, MN: 5290.

* PB: 8135.

* MN: 4859.

* MN: 4988.

- 2 Görelî Leylâ saçın düşdüm belâ şahrâsına
Ol lebi Şîrîn beni ‘ âlemde Ferhâd eyledi
- 3 Gülsitân-ı dehr içinde gördi gül bîhâr yok
‘ Andelîb-i dil anuñçün âh u feryâd eyledi
- 4 Kimdür ol bu çerh elinden yudmaya kıan tās tās
Kimdürür anı felek bu ğamdan âzâd eyledi
- 5 Ârzü-yı vaşl kılmazsa Muhibbî tañ degül
‘ Işk anı rûz-ı ezelden hecre mu‘ tād eyledi

SONUÇ

Bu çalışmada 16. yüzyılda yaşamış, hem padişah hem de şair olan Muhibbî'nin, Dîvân'ında yer almayan ve 16. yüzyılda derlenmiş üç nazire mecmuasında bulunan 116 şiiri tespit edilmiş, bu şiirlerin metinlerine yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

- AK, Coşkun(1987). *Muhibbî Divanı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- AVŞAR, Ziya(2008).“Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler” ,*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, S. 3/6, s. 59-95.
- ÇABUK, Vahit (1980).*Dîvân-ı Muhibbî I-II-II*, Tercüman 1001 Temel Eser: 154-155-156, İstanbul.
- Dîvân-ı Muhibbî*, Matbaa-i Osmânî, İstanbul 1309/1893/94
- Eğridirli Hacı Kemâl, *Câmi'ü'n-nezâ'ir*, Beyazıt Kütüphanesi, Nu. 5782.
- GIYNAŞ, Kamil Ali (2013).*Pervâne Bey Mecmuası (İnceleme-Metin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yozgat: Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KÖKSAL, M. Fatih (2009).“Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler” ,*Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 3, s. 63-86.
- KÖKSAL, M. Fatih, *Edirneli Nazmî Mecma'ü'n-Nezâ'ir (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Erişim: 04.11.2013.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-292688/h/edirneli-nazmi-mecmaun-nezair.pdf>